Farní zpravodaj

Římskokatolické farnosti Dolní Loučky, Olší a Žďárec

Číslo 4/2022 Duben 2022

Místo, kde Ježíš zemřel, byl pohřben a vstal z mrtvých

Kdo navštívil Baziliku Božího hrobu v Jeruzalémě, dá mi za pravdu, že při prvním pohledu na stavbu a prostředí, ve kterém se nachází, ho pronikne překvapení, zklamání, ba možná až pohoršení. Z naší evropské kultury jsme zvyklí, že chrámy se nacházejí na náměstích měst a obcí, v upraveném okolí, ze kterého přímo vyzařuje posvátná tichá atmosféra Božího příbytku.

Když poutník vejde na malé nádvoří před Bazilikou Božího hrobu, najednou se před ním vynoří budova, na kterou je doslova nalepeno množství staveb, mezi kterými se bazilika ztrácí. V hlavní vstupní bráně se tlačí vcházející a vycházející návštěvníci, přičemž zaznívá hlučná vřava v různých světových jazycích. Je třeba dostat se až do útrob baziliky, aby bylo možné se ztišit a uvědomit si, že jsme v srdci tajemství Velikonoc. Na těchto místech zemřel, byl pohřben a vstal z mrtvých Pán Ježíš Kristus.

Evangelijní popis a počátky křesťanství

Dnes je už velmi obtížné představit si, jak lokalita Kalvárie a Ježíšova hrobu vypadala před 2000 lety. Za toto období Jeruzalém prošel dramatickými a radikálními změnami. Město bylo několikrát zničeno, vypáleno a znovu postaveno.

Jedno se však nezměnilo. Tradice sahající od prvních křesťanů, že toto místo je spojeno s evangelijním popisem smrti a zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Právě tato skutečnost činí Baziliku Božího hrobu jedinečnou a důležitou pro křesťanskou víru.

Evangelia označují místo Ježíšova ukřižování aramejským názvem Golgota. V češtině se zdomácnělo i označení Kalvárie, což je překlad latinského verše *Et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod est Cálvariae locus - „Tak přišli na místo, které se jmenuje Golgota, což znamená Lebka*“ (Mt 27, 33) Všimněme si, že evangelijní verš nehovoří o nějakém vrchu, ale o místě s kamenným výčnělkem. Evangelista Jan ještě upřesňuje, že kromě skalní vyvýšeniny byla v blízkosti i zahrada: „*V těch místech, kde byl ukřižován, byla zahrada a v zahradě nový hrob, v kterém ještě nikdo neležel*“ (Jn 19,41).

Díky archeologickým vykopávkám dnes víme, že místo sloužilo v období od 8. do 1. století před Kristem jako kamenolom, ze kterého se získával kámen na stavby budov. V době Ježíše Krista se však již nepoužíval, ale místo sloužilo k pohřbívání. Když poutník sestoupí v bazilice do tzv. Kaple Nalezení Svatého kříže, uvidí na stěnách ještě stopy po získávání kamene. Přesně na opačné straně baziliky se našly hroby z 1. století, což z archeologického hlediska potvrzuje, že místo se využívalo na pohřbívání. V době Ježíšovy smrti celá oblast byla za hradbami Jeruzaléma, neboť židovské náboženství zakazovalo pohřbívat ve městě. To je také ve shodě s tím, co se uvádí o Ježíši, že ho vyvedli za město, kde ho ukřižovali.

Císař Hadrián po potlačení židovské vzpoury, roku 135 po Kristu, přebudoval Jeruzalém na pohanské město na způsob Říma a nazval ho Aelia Capitolina. Svatý Jeroným v roce 395 píše, že Hadrián dal na místě Ježíšova hrobu postavit sochu pohanského boha Dia a na místě ukřižování umístil sochu bohyně Venuše.

Konstantinovská bazilika

Křesťané museli čekat až do 4. století, kdy císař Konstantin zrovnoprávnil křesťanství s ostatními náboženstvími Římské říše, což jim umožnilo stavět křesťanské chrámy. V roce 325 Makarion, tehdejší biskup Jeruzaléma, dostal od císaře svolení zbourat pohanské chrámy a postavit nad místem Ježíšova ukřižování a pohřbení křesťanský chrám. Jedná se o první stavbu na tomto místě, která dostala pojmenování Konstantinova bazilika. Centrem baziliky byl Ježíšův hrob, kolem něhož se postavila okrouhlá stavba tvz. Anastasis – řecky Vzkříšení. Místo ukřižování – Kalvárie byla nedaleko na otevřeném prostranství. Nad místem nalezení Ježíšova kříže byl postaven chrám obdélníkového tvaru, který se jmenoval Martyrium – Umučení, protože připomínal místo, kde byl Pán Ježíš mučen a ukřižován. Slavnostní posvěcení celého areálu se uskutečnilo v roce 336. Konstantinova bazilika přetrvala bez poškození 3 století; když v roce 614 napadli Jeruzalém Peršané, vyplenili ho a poškodili Baziliku Božího hrobu. Naštěstí se ji křesťanům podařilo opravit. Když v roce 638 celé území Svaté země ovládli Arabové, chalíf Omar získal Jeruzalém klidnou cestou a umožnil křesťanům nadále uctívat toto místo. Avšak bazilika vyhořela v letech 841, 938 a 966. Všechno se změnilo nástupem kalifa el-Hakima, který v roce 1009 nařídil Baziliku Božího hrobu zbourat a křesťanům zakázal vstup na toto místo.

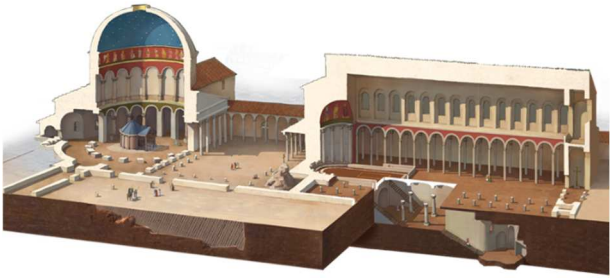

Bazilika postavená křižáky

V roce 1099 se podařilo výpravě křižáků získat Jeruzalém. Křižáci se rozhodli různé stavby, které tvořily komplex Baziliky Božího hrobu, zahrnout do jedné stavby, kde by se uctívalo místo Ježíšovy smrti, nalezení jeho kříže, jakož i místo jeho pohřbení. K bazilice přibudovali kostelní věž, vytvořili nový vchod do baziliky a také vytvořili zvláštní vchod, který vedl přímo na Kalvárii. Nová bazilika byla posvěcena v roce 1149.

Když v roce 1187 sultán Saladin dobyl Jeruzalém, přikázal baziliku zavřít. Křesťanům bylo dovoleno navštívit chrám jen výjimečně, a to i za velké poplatky. V roce 1342 papež Klement VI. pověřil řeholu františkánů, kteří byli ve Svaté zemi od roku 1335, aby pečovali o baziliku.

Dnešní situace

Když v roce 1517 ovládla území Blízkého východu Otomanská říše, začala upřednostňovat Řeckou pravoslavnou církev. V letech 1630 až 1637 bazilika až šestkrát změnila „vlastníka" mezi řeckou pravoslavnou církví a katolíky. Obzvlášť napjaté období sporů mezi pravoslavnými a katolickými věřícími vzniklo mezi lety 1690 až 1757, když Otomanská říše obvinila františkány, že nadržují evropským mocnostem. V roce 1852 zavedl sultán tzv. *status quo*. V praxi to znamenalo, že ta posvátná místa a kaple v Bazilice Božího hrobu, která v době zavedení status quo měla ta která církev, jsou v její správě až dodnes.

Proto se poutník při návštěvě baziliky setká se skutečností, že jeden oltář patří jedné církvi, další oltář jiné církvi. Klíče od baziliky však nepatří žádné z křesťanských církví, ale po staletí je vlastní dvě muslimské rodiny. Až když přijedete do Jeruzaléma, uvědomíte si, proč je třeba modlit se za jednotu církve, protože je to pohoršení nejen uvnitř křesťanství, ale pro celý svět. V roce 1808 baziliku těžce poškodil velký požár a v letech 1867 a 1927 zasáhlo Jeruzalém zemětřesení, které poškodilo kopuli Anastasis, tedy kopuli nad místem Ježíšova hrobu, a kapli. Edikulu, ve které je Ježíšův hrob. To přinutilo v roce 1947 vyztužit Edikulu dřevěnou a železnou konstrukcí, aby se nerozpadla. Na základě souhlasu tří hlavních církví – pravoslavné, katolické a arménské – z roku 1954 byla zahájena oprava této kopule, která však po různých průtazích byla dokončena až v roce 1997.

V současnosti svou liturgii v Bazilice Božího hrobu vykonává Katolická církev, Řecká pravoslavná církev, Arménská pravoslavná církev, Koptská církev, Etiopská církev, Syrská církev.

V roce 1555 dostal Bonifác da Raguse, tehdejší kustod Svaté země (kustod je označení pro nejvyššího představeného řehole františkánů ve Svaté zemi)

svolení od Otomanů, aby provedl opravy nad místem Ježíšova hrobu. Bylo to poprvé od roku 1009, kdy bylo odkryto místo, do kterého po ukřižování pochovali mrtvé Ježíšovo tělo. Nynější kaple nad Ježíšovým hrobem – Edikula byla postavena v letech 1809 – 1810. Skládá se ze dvou částí. První je Kaple anděla. V jejím centru je malý oltář – relikviář s kouskem kamene, kterým byl přivalen Kristův hrob. Druhou částí, do které se vstupuje přes 133 centimetrů vysoký vchod, je samotná hrobka, kde bylo uloženo Ježíšovo tělo. V roce 1810 se doposud naposledy odkryla mramorová tabule, která zakrývala místo uložení Kristova těla. Po téměř více než 200 letech, přesně 26. října 2016, se situace zopakovala.

Ředitelka týmu odborníků pověřených obnovou Edikuly, profesorka Antonia Moropoulouová z Národní technické univerzity v Aténách doprovázela ten den delegaci, která si přišla uctít Spasitelův hrob. Delegaci tvořil řecký pravoslavný patriarcha Teofilos III.; vikář kustoda františkánů Dobromir Jasztal; sekretář Svaté země David Grenier; františkán a archeolog Eugenio Alliata, který před několika lety navštívil se svými přednáškami i Slovensko; architekt vědecké komise pro obnovu Edikuly Osama Hamdam; zástupce Arménské pravoslavné církve, biskup Sévan a zástupci Syrské pravoslavné církve. Následující den 27. října 2016 zveřejnil časopis National Geographic video s fotografiemi této historické události. Práce na obnově Ježíšovy hrobky byly slavnostně ukončeny jen před několika týdny 22. března 2017.

Práce na opravě Edikuly a jejího okolí začaly v květnu 2016 a přesáhly 3,5 milionu amerických dolarů. Na jejich financování se podílí vícero zástupců z celého světa, například jordánský král Abdulláh II., Palestinská samospráva, Světový fond pro záchranu památek, vláda Řecké republiky, soukromí dárci atp.

Oslava vítězného Krista

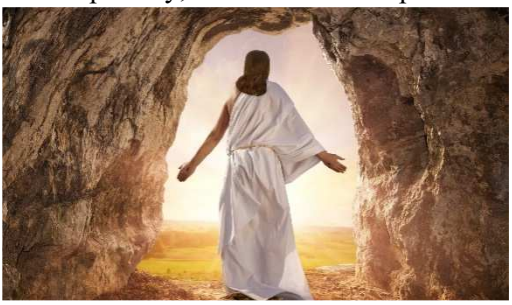

Každou nedělí ve Vyznání víry dosvědčujeme: „Věřím v Ježíše Krista, který… byl ukřižován, umřel a byl pohřben. Třetího dne vstal z mrtvých…“ Čtyři novozákonní evangelia zachytila tento rozhodující okamžik naší spásy,

protože Ježíšovo umučení a smrt nejsou porážkou Boha, ale oslavou jeho lásky k nám. Při návštěvě Baziliky Božího hrobu si člověk uvědomuje, že jedině na tomto místě může říci: „Zde Kristus zemřel za nás na kříži, zde byl pohřben a z tohoto hrobu vstal z mrtvých.“ Toto svaté místo je navzdory pohnutým dějinám pro nás křesťany jedinečným místem obnovy a posílení naší víry.

(podle KN)

Ježíšův pohřeb byl tradiční i neobvyklý

Ježíšův pohřeb patří mezi nejsilnější momenty, které poukazují na plné lidství Božího Syna. Chceme-li mu dnes porozumět, musíme překonat časovou i kulturní bariéru. Při čtení Písma se navíc můžeme ptát: Jaký význam mají nesrovnalosti mezi synoptickými evangelisty (Matouš, Marek, Lukáš) a Janem? Šlo o běžný pohřeb, nebo byl už tehdy něčím výjimečný? Co na to Židé tehdy a dnes?

Podívejme se nejprve na to, proč lze považovat okolnosti Ježíšova pohřbu za

neobvyklé. Pokud by totiž vše probíhalo podle zažitého řádu, tak by jeho tělo neskončilo v hrobě Josefa z Arimatie. Hlavně proto, že Ježíš Kristus zemřel po popravě ukřižováním. Krutý osud odsouzených k takové smrti obvykle pokračoval i s jejich tělesnými pozůstatky. Po několikadenní agónii bývali ukřižovaní vystaveni na kříži i další dny po smrti. Plnili tak odstrašující funkci pro všechny potenciální buřiče vůči římské moci. Jejich těla, zohavená divokou zvěří a ptactvem, pak byla zpravidla hozena do hromadného hrobu bez řádného pohřbu. To se však s Ježíšem nestalo.

Kristus neobvykle zemřel na kříži už po několika hodinách. Této skutečnosti se divil i samotný Pilát (srov. Mk 15,44), kterého o Ježíšovo tělo

požádal jistý Josef z Arimatie. Právě tato postava zároveň tvoří další část mozaiky neobvyklých okolností asi nejslavnějšího pohřbu v dějinách. Na rozdíl od Jana Křtitele, jehož pohřbení zajistili jeho učedníci, se Ježíše ujal zámožný člověk. Kdo vlastně byl Josef z Arimatie a jaké pohnutky ho vedly k takovému činu? Evangelisté Lukáš a Marek ho charakterizují jako člena téže velerady, která jen před pár okamžiky odsoudila Ježíše k smrti. Jan a Matouš v něm vidí tajného učedníka. Jeho motivy tedy mohly být různé. Marek při scéně výslechu před veleradou udává, že Ježíše odsoudila „celá velerada" (Mk 14,55; 15,1). To by znamenalo, že mezi ně patřil i Josef a pohřeb by tedy byl důsledkem výčitek jeho svědomí. Toto však částečně vyvrací Lukáš, který při Josefově představení dodává, že „nesouhlasil s jejich rozhodnutím ani činy" (Lk 23, 51).

Dalším důvodem jednání tohoto zámožného představitele judaismu mohla být jeho zbožnost. Předpis Zákona, který komentuje i Pavel (srov. Gal 3,13), říká: „*Dopustí-li se někdo provinění trestaného smrtí, bude usmrcen a ty ho pověsíš na kůl, nenecháš jeho mrtvolu na kůlu přes noc, ale musíš ho pohřbít ještě téhož dne, protože pověšený člověk je Bohem prokletý. Neposkvrníš svou zemi, kterou ti dává jako dědictví Hospodin, tvůj Bůh.*" (Dt 21, 22-23) Příkladem v pohřbívání cizích mrtvých mu byla jistě i biblická postava Tobiáše. Evangelium se však nezmiňuje, že by se postaral i o ostatní odsouzené lotry. Navíc se zdůrazňuje, že žádat o tělo odsouzence, a to přímo od nejvyššího představitele místní samosprávy, byla řádná troufalost. Josef si Ježíše očividné vybral záměrně. Nejpravděpodobněji tak tedy učinil z úcty ke konkrétní osobě, kterou sice „tajně", ale upřímně následoval. Evangelista Jan (srov. Jn 19,39) k Josefovi navíce přidává Nikodéma, který si pro své postavení podobně nemohl dovolit Ježíše veřejně zastávat.

Ježíše pohřbili ve spěchu

Po ověření smrti Pilát tedy tělo vydal. Tady začal boj s časem. Na základě popisu evangelistů se dozvídáme, že den Ježíšovy smrti byl „přípravným dnem". Mají na mysli den před sobotou nebo svátkem Paschy, kdy se nesměly provádět žádné práce. Během „přípravného dne" se proto mělo připravit vše (například jídlo) tak, aby nic nerušilo sváteční odpočinek. Židovský den začíná z našeho pohledu západem slunce v předchozí den. Písmo říká,

že v době Ježíšova pohřbu byl už večer, a tak měl Josef a ti, co mu pomáhali, nanejvýš několik hodin. Synoptici navíc naznačují, že bylo provedeno jen to nejnutnější. To zároveň vysvětluje příchod žen, které chtěly v neděli ráno dokončit, co se v pátek nestihlo.

Při neobvyklých okolnostech Ježíšova pohřbu nemůžeme opomenout „perličku“, kterou uvádí pouze evangelista Matouš. Ten k pašijovému a velikonočnímu příběhu dodává epizodu o hlídání hrobu. Ježíšovi protivníci v zastoupení velekněží a farizejů „*druhý den, to je po dnu příprav na svátek*“ (Mt 27,62) spěchali k Pilátovi s velmi neobvyklým požadavkem. Matoucí je již krkolomný popis dne, který buď znamená, že žadatelé porušili sobotu, nebo že se dostavili již v průběhu Ježíšova pohřbu. Zatímco jeden z jejich řad prokazoval mrtvému poslední službu, oni mu za to nechtěli dát klid ani po smrti. Žádali od vladaře, aby včas zajistil místo posledního odpočinku „svůdce“. Podepírali to důvodně podezřením, že by mohlo dojít k poslednímu podvodu, který by měl horší důsledky než celé Ježíšovo veřejné působení před smrtí. Ačkoli se jim podařilo „rouhače“ fyzicky zlikvidovat, stále je držela ve strachu jeho slova o zmrtvýchvstání po třech dnech. Pilátovou odpověď lze přeložit dvojím způsobem. Buď je odkázal na vlastní možnosti v rámci chrámové stráže („Máte stráž.“), nebo jim nabídl vlastní vojáky („Zde máte stráž.“). V každém případě však, jak víme, strážci nemohli zabránit následujícím událostem. Jejich příběh končí dohodou s veleknězi na verzi o ukradení těla a o „uchlácholení vladaře“. Zjevné přitom zůstává, že zájem o hlídání měli hlavně židovští představitelé.

Běžný židovský pohřeb

Tyto perikopy dnes mnozí považují za jistou formu apologie vůči námitkám ze

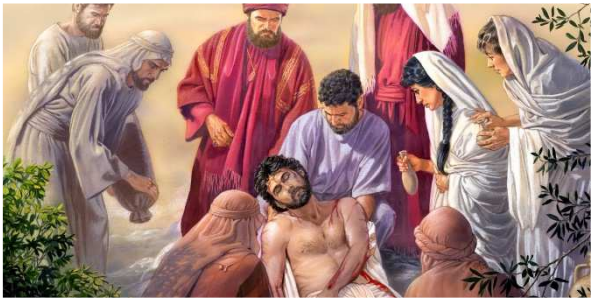

strany židovstva v době sepsání evangelia. Evangelijní zprávy však poukazují i na druhou stránku mince: totiž, že Ježíš byl pohřben „*jak je u Židů zvykem*“ (Jan 19,40). I zde v rozdílných detailech proti sobě stojí synoptici a Jan. Kdo z nich má blíže k pravdě? A vůbec, máme Kristův pohřeb kromě novozákonních a židovských literárních pramenů hmotně s čím porovnat?

Archeologické výzkumy období prvních staletí po Kristu se odedávna setkávaly s množstvím překážek, jakými byly povětrnostní podmínky nebo vykrádači, kteří hroby značně poškozovali. To, co se však dosud našlo na území Jeruzaléma, Jordánská a Sýrie, nás spíš ujišťuje, že biblický popis je celkem věrohodný. Tělo mrtvého bývalo po umytí (což Písmo vynechává) zabalené a svázané do plachty.

Byl to jeden velký kus, nebo několik menších na způsob mumie? Víme, že Jan vzpomíná zvláštní šátek na hlavě (srov. Jan 20,7). Praktikovaly se oba způsoby, protože princip byl v podstatě tentýž. Rozdíly můžeme spíš spatřit u druhu použité látky. Ten odrážel majetkovou a sociální situaci zesnulého a rodiny. Nejčastěji šlo o vlněné a kožené materiály a jen zřídkakdy o lněné plátno. Archeologicky podchycené je i použití vonných látek. Pokud bereme v úvahu Janovy pašije, že „Ježíšovo tělo zavinuli do plátna s vonnými oleji“, tak nejsme mimo realitu. Tělo zesnulého se ještě před zavinutím namazalo pastou z mastí a oleje, ve kterých byly rozpuštěny vonné látky. Myrha a aloe, které přinesl Nikodém, se totiž samostatně nacházejí ve stavu pryskyřice, respektive prášku, k vydání aroma je třeba je spálit nebo rozpustit. Proto ani údaj o jejich množství – sto liber, což je asi 32 kg – nemusíme považovat za přehnaný.

Smyslem takového posmrtného pomazání byla úcta k osobě zesnulého i překrytí zápachu. Nešlo o snahu tělo zakonzervovat, jak to známe u Egypťanů. Židé nesouhlasili ani s kremací a počítali s přirozeným rozložením pozůstatků. Ty se následně při „druhém pohřbu“ opět balzamovaly. To může naznačovat verze Marka a Lukáše, podle které bylo třeba Ježíše pomazat poté, co už byl uložen v hrobě.

Skalní hrob střední třídy

Popis Ježíšova uložení do hrobu také zcela věrohodně odráží historickou situaci v Jeruzalémě a jeho okolí. Typ jeskynního hrobu Josefa z Arimatie byl běžný pro lidi střední vrstvy. Chudobnější se dávali pohřbívat do jámy, nejbohatší měli postavená mauzolea. Hrobky v podobě jeskyní tvořily komplex místností. V jejich stěnách byly vytesány výklenky s lůžkem, na které se ukládalo zavinuté tělo. Vchod byl následně zatarasen

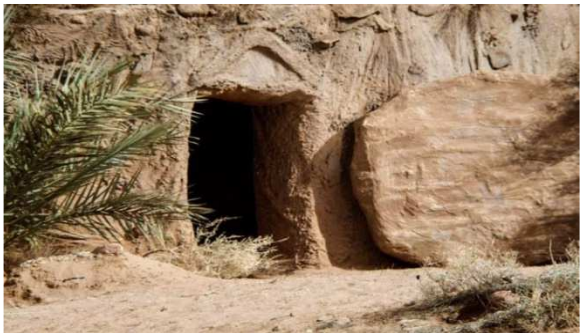

plochým kulatým kamenem, který měl zabránit, aby se interiér hrobky stal obětí vykrádačů a divoké zvěře. Trochu nejasně nám dnes vyznívá informace, že v Ježíšově hrobě před ním nikdo neležel. V Kristových časech se však běžně vykonával již zmíněný „druhý pohřeb“. Konal se zhruba po roce od toho prvního. Příbuzní zesnulého tehdy otevřeli hrob, posbírali jeho kosti a uložili je na zvláštní místo, aby tak uvolnili místo dalšímu zemřelému. Na přelomu letopočtů už bylo běžné, že se kosti ukládaly do zvláštních kamenných nebo hliněných schránek (osárií). Hrobka takto sloužila pro rodinu i několik generací.

Na základě popisů evangelií o postupu a použitých materiálech můžeme tedy konstatovat: Kristu se dostalo sice uspěchaného, přece však řádného pohřbu na způsob tehdejší vyšší vrstvy obyvatelstva, do které patřil i Josef z Arimatie. Archeologický výzkum nám zároveň také říká, že podobný způsob byl běžný nejen v Jeruzalémě či Palestině, ale na celém tehdejším Blízkém východě.

Zmiňovali jsme už epizodu o hlídání hrobu. Jak se však na otázku „prázdného hrobu“ dívá teologie judaismu dnes? V první řadě třeba uvést, že idea zmrtvýchvstání není Židům vůbec cizí. Jisté náznaky lze najít již ve starozákonních příbězích o změně stavu života (Henoch a Eliáš vzatý do nebe) nebo ve vyprávěních o prorocích Eliášovi a Elíšovi, kteří vzkřísili dítě vdovy. Takové schopnosti se připisovaly i jiným známým učencům. Myšlenka zmrtvýchvstání po vlastní smrti se však začala naplno rozvíjet v dobách helenismu (doba Makabejců). To mělo souvislost s pronásledováním a vírou v to, že Pán ve svém milosrdenství nemůže nechat spravedlivé bez odměny. V Ježíšově době zastávaly skupiny saducejů a farizejů opačné postoje, jak můžeme vidět i v Novém zákoně. První vzkříšení těla odmítali, druzí v budoucí tělesný život doufali. Jak je známo, judaismus po zničení chrámu následoval myšlenky farizejů. A tak se naděje na vzkříšení těla dodnes objevuje v mnoha židovských – zejména pohřebních – modlitbách. Doba vzkříšení je přitom úplně na Boží libovůli. Co se týče Ježíšova případu, výstižně se k této otázce vyjádřil švýcarský katolický teolog Clemens Thoma: „Pro židovské znalce Písma nebylo zmrtvýchvstání důkazem Ježíšova mesiášství, protože pro ně myšlenka zmrtvýchvstání nebyla spojena s mesiášskou spásnou nadějí.“

Ježíš Kristus byl pohřben v tradicích své doby a náboženství. Navzdory způsobu jeho smrti se mu při pohřbu dostalo to, co si zaslouží každý člověk. I když Ježíšův hrob vypadal jinak než ty naše, byl to hrob obyčejného člověka. Rozdíl nacházíme spíš v tom, že ten jeho po třech dnech zůstal prázdný.

(podle KN)

Je to oslava Krista, ne jara

Každodenní život přináší všední i sváteční dny. Všední, když se zdánlivě nic mimořádného neděje, a sváteční, když se zastavíme, vyměníme šedou každodennost za paletu barev vyjádřenou slavnostním obědem či rodinným srazem. Stejně se to týká i liturgického roku, který tvoří kromě období během roku také vzpomínky, svátky či slavnosti.

Liturgický rok je časem spásy. Jen liturgie vždy znovu zpřítomňuje to, co Boží Syn Ježíš Kristus vykonal pro to, aby nám přinesl spásu podle jeho vlastních slov: „Syn člověka nepřišel, aby svět odsoudil, ale aby se skrze nebe svět spasil“ (Jn 3,17). Díky liturgii se i dnes můžeme setkat s živým Kristem, vždyť už církevní otcové potvrdili: když se křtí, křtí sám Kristus (sv. Augustin); sám Kristus zpřítomňuje svou oběť a před našima očima vstává z mrtvých.

Díky Velikonocům je vše jinak

Cítíme, že cokoliv v liturgii slavíme, vždy se ocitáme v úzkém společenství s umučeným, pohřbeným a se zmrtvýchvstalým Ježíšem Kristem.

A jen proto může svatý apoštol Pavel napsat Korinťanům: Pokud by Kristus nevstal z mrtvých, pak je marná vaše víra a marné je i naše hlásání (srov. 1 Kor 15,14.17). A to je první důvod, proč jsou Velikonoce vrcholem celého liturgického roku. Protože naše víra, naše modlitba, naše slavení, a tím i všechny naše svátky, ale také naše kostely a všechny naše aktivity by neměly smysl, kdyby za nimi nebylo ukryto tajemství kříže a prázdného hrobu. Vždyť kdyby Kristus nevstal z mrtvých, z Velikonoc by byly jen svátky jara, z Vánoc by byly svátky zimy, z našich mší svatých jen kulturní akce, z kostelů galerie umění a společenské sály. Lidský život by byl jen čekáním na smrt v mělké radosti a ztrácejícím se štěstí. Život Církve by byl jen prázdným aktivismem a realizováním se několika. Utrpení by bylo zbytečné a umírání za víru čistým bláznovstvím. Celý rok by byl jen roztočeným kolem času, které nás pohltí a ve kterém se ztratíme.

A jen díky Velikonocům je všechno jinak. Ony proměňují beznaděj na naději, z utrpení činí prostředek posvěcení, z kříže znamení vítězství, ze smrti začátek nového života.

Oslavujeme Boha za naši spásu

Přestože je v liturgickém roce mnoho svátků a slavnosti, při hlubším pohledu pochopíme, že všechny nás vždy znovu a znovu zvou k oslavě Boha a vděku za naši spásu, a tak nás opět přivádějí ke Zmrtvýchvstalému.

Od Velikonoc se odvíjí padesát dní Velkonoční doby, ve které slavíme Ježíšovo nanebevstoupení a kterou završíme slavností Seslání Ducha Svatého, čímž se naplno zjeví tajemství Božího života, který nám liturgie připomene slavností Nejsvětější Trojice. Velikonocům předchází čtyřicetidenní přípravné období,

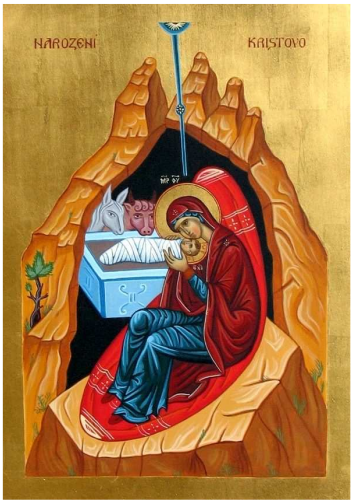

které nazýváme Velkým půstem. Během něho v liturgických textech silně zaznívá, proč ho slavíme: „Všemohoucí Bože, uděl nám milost, abychom prožíváním čtyřicetidenní Postní doby hlouběji vnikali do Kristova tajemství a ctnostným životem postupovali na cestě ke spáse“ (modlitba dne na První postní neděli.) Tato slova doplňuje píseň díků: „Neboť Ježíš Kristus čtyřicetidenním postem posvětil tuto dobu pokání, zmařil úklady odvěkého nepřítele a naučil nás odolávat svodům hříchu, abychom s čistým srdcem mohli slavit velkonoční tajemství a jednou se mohli radovat z velikonočního vítězství ve věčnosti.“ Těchto devadesát dní tak tvoří velikonoční okruh, ve kterém oslavujeme Boha za naši spásu a prosíme o čisté srdce, které nám dovolí vidět Boha (srov. blahoslavenství).

Vánoce jsou spojeny s Velikonocemi

Je zde však i další velký okruh liturgického roku – vánoční. Na první pohled by se mohlo zdát, že radost Vánoc je jiná, „dětská“, něžnější, vždyť nehledíme na kříž, ale na Dítě v jeslích. Ale papež sv. Lev Veliký ve své vánoční modlitbě vyjádřil něco jiného: „Všemohoucí Otče, ty jsi podivuhodně stvořil člověka, a ještě podivuhodněji jsi ho vykoupil, prosíme tě, dej nám účast na božském životě svého Syna, který přijal naši lidskou přirozenost“ (modlitba dne při mši

ve dne o Narození Páně). Již při oslavě Ježíšova narození si uvědomujeme, že se stal člověkem jen proto, aby nás vykoupil. Potvrzují to všechna starozákonní proroctví, která hovoří o příchodu Spasitele, i prorok Simeon v Jeruzalémském chrámu. Vánoce se takto úzce spojují s Velikonocemi, ba můžeme říci, že by byly zůstaly nenaplněné, kdyby nepředcházely Velikonocům.

S Vánocemi souvisí Advent, ale i další svátky liturgického roku: od Zvěstování Páně až po jeho Obětování v chrámu. Všechny tyto dny zaměřují naši pozornost na příchod Spasitele, který však přichází jen proto, aby se jeho pozemský život završil a vyvrcholil v událostech Velikonoc.

Oslava velikonoční oběti

Velkou část liturgického roku tvoří vedle svátků Pána Ježíše i svátky jeho Matky Marie a svatých. A jsou to opět liturgické texty, které nás poučí, co se za těmito svátky skrývá: „Tebe, Bože, slaví zástupy svatých a když korunuješ jejich zásluhy, korunuješ dílo své milosti. Jejich život nám dáváš za příklad, na jejich orodování nám pomáháš; jejich hrdinské svědectví nám dává sílu, abychom vítězně obstáli v duchovním zápase“ (píseň díků o svatých). Život každého z nich je ovocem stromu Kristovy milosti, kterou nás posvěcuje a připodobňuje sobě. Všichni byli vykoupeni jeho smrtí a zmrtvýchvstáním a jeho oběť je očišťuje od hříchů, jak to vyjadřuje liturgická modlitba o světici svatých, Panně Marii: „pro budoucí zásluhy jeho smrti jsi ji uchránil od každého hříchu“ (modlitba dne k Neposkvrněnému početí). Všechny svátky Matky Boží Marie i ostatních svatých jsou tedy opět jen oslavou velikonoční oběti Ježíše Krista, díky které smrtelný člověk vítězí nad zlem a hříchem, stává se svatým a získává nebe.

Eucharistie je zpřítomnění Velikonoc

Konkrétní a nejplnější oslavou celého liturgického roku se všemi jeho svátky je mše svatá slavení Eucharistie. Ta se slaví či rodí na oltáři. Velké kříže, a někdy, žel, otočené jen k celebrantovi, zády ke všem přítomným, které přibyly v posledních letech na oltářích některých našich kostelů, nás mohou zmýlit. Jakoby centrem oltáře měl být kříž, znamení oběti a symbol Ježíšovy smrti. V Eucharistii je však

přítomno živé tělo Ježíše Krista. Ne to, které mrtvé visí na kříži, ale oslavené, sice s ranami, ale vzkříšené.

Každá mše svatá tedy není jen zpřítomněním Kristovy oběti, ale i zmrtvýchvstání, jak to vyjádří texty eucharistických modliteb: „Proto konáme, Otče, památku smrti a vzkříšení tvého Syna, obětujeme ti chléb života a kalich spásy (Druhá eucharistická modlitba) Další modlitby vyjádří tajemství mše svaté ještě hlouběji: „Proto na památku požehnané smrti, slavného vzkříšení a nanebevstoupení tvého Syna, našeho Pána Ježíše Krista… Proto na památku spasitelné smrti tvého Syna i jeho vzkříšení a nanebevstoupení“ (První a Třetí eucharistická modlitba). A konečně Čtvrtá eucharistická modlitba vyjádří celou hloubku eucharistického slavení: „…Proto konáme, Bože, slavnou památku našeho vykoupení: Zvěstujeme, že Kristus zemřel a sestoupil mezi mrtvé, vyznáváme, že vstal z mrtvých a usedl po tvé pravici, a v očekávání jeho slavného příchodu obětujeme ti jeho tělo a jeho krev…“

Ve slavení Eucharistie, v každé mši svaté, se tedy vždy nově zpřítomňuje plné

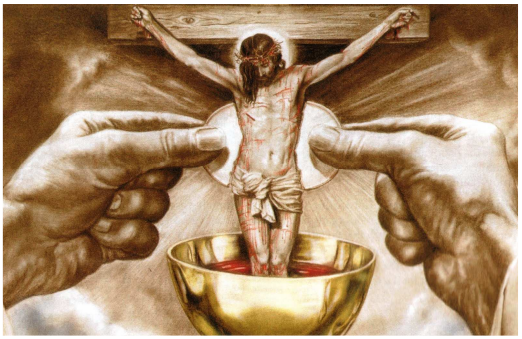

tajemství Velikonoc, stejně tak oběti a smrti jako vzkříšení a nanebevstoupení. V Eucharistii je Kristus přítomen v celé hloubce svého života: jako ten, kdo přišel na svět, aby nás vykoupil; jako ten, který za nás zemřel na dřevě kříže; jako ten, který vstal z mrtvých; jako ten, který se vrátil k Otci a seslal nám Ducha Svatého; a konečně jako ten, jehož druhý příchod očekáváme. Bez vzkříšení by totiž ani kříž neměl smysl.

Velikonoce, vrchol a pramen

Pokud o liturgii v Církvi platí to, co prohlásil Druhý vatikánský koncil, že je pramenem a vrcholem (*culmen et fons*) celého jejího života (srov. SC 10), pak totéž platí i o Velikonocích v jejich vztahu k celému liturgickému roku. Jsou jeho vrcholem a pramenem. Všechno tedy směřuje k nim, celý rok vrcholí ve Velikonočním třídenní, a zároveň jen v něm nachází svůj smysl a své naplnění. Každá neděle, každý svátek, ba všechny dny celého liturgického roku, ať se slaví v jakémkoli stupni, v jakékoli liturgické barvě a s jakýmkoli titulem, vnitřně souvisí s Velikonocemi a k nim směřují.

Zároveň „živá voda“ Kristova vzkříšení, pramenící z Velikonoc, naplňuje celý rok svou silou. V každém liturgickém slavení zpřítomňujeme události našeho vykoupení a vstupujeme do reálného živého vztahu s Ježíšem. Dovoluje nám setkat se s ním, poslouchat jeho slova a dívat se na něho, přítomného uprostřed nás v osobě kněze, v Eucharistii, v ostatních svátostech, v jeho slově a ve společenství věřících shromážděných jeho jménem (srov. SC 7).

Nic z toho by nebylo možné, kdyby Ježíš neprožil události Velikonoc. Pokud by nepřijal kříž, pokud by po jeho smrti na kříži nenásledovalo vzkříšení a pokud by nezůstal jako živý a oslavený přítomný mezi námi až do skončení světa (srov. Mt 28, 20).

(podle KN)

Pašije jsou vyprávěním o vášnivém utrpení

Kristus se rozhodl trpět dobrovolně, naplno, bez úlevy, s vnitřním dokonalým souhlasem a s absolutním ztotožněním se s volbou Otce. Do spásonosného utrpení vložil tolik vášně a vnitřního pohnutí citů, kolik může v lásce vyjádřit a snést jediné pravý Bůh.

Našim lidským představám se vymyká skutečná hloubka lásky a utrpení, které nám přineslo vykoupení a porážku ďábla. Pro slovo *passio*, od kterého je odvozen lidový název pašije, tedy text evangelií o umučení Ježíše Krista, slovníky uvádějí dva významy. Prvním je bolest, utrpení a druhým významem je vášeň. Existuje vnitřní hluboká souvislost mezi těmito dvěma významy jediného slova. Passio znamená trpět s vášní.

Ne moje vůle

Svatý Tomáš Akvinský velmi jednoduše předkládá důvody Kristova utrpení. Ježíš nám chtěl dát lék proti hříchům a příklad, jak máme žít. Lék proto, že v Kristově utrpení nacházíme prostředek proti všem zlům, do kterých upadáme

pro své hříchy. Je nevyvratitelnou pravdou, že Kristovy rány nás uzdravily. Otvor v srdci Páně je studnicí milostí, ze které se na svět vylily všechny milosti potřebné k tělesnému, duševnímu i duchovnímu uzdravení. Skutečnost utrpení

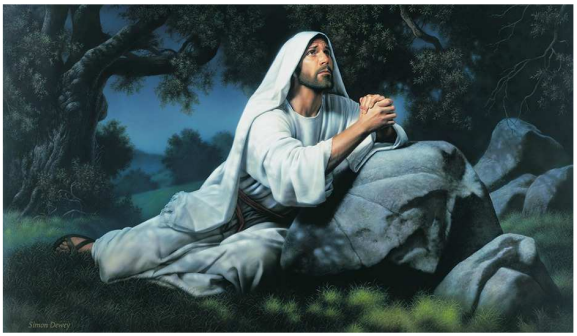

je ve své podstatě tak hrozná, že člověk není schopen ho nést bez účasti na Kristově kříži. Jeho kříž se stává pro nás posilou. Není to však jen obraz umučeného Spasitelova těla, který nás má povzbuzovat v lásce a v trpělivém snášení utrpení. Svatý Pavel v Listu Filipanům představuje Ježíše jako dokonale poslušného a pokorného Božího služebníka (srov. Flp 2). Poslušností Otcově vůli po celý jeho lidský život se formovalo mocné ano, které nakonec přineslo světu vykoupení a osvobození. Kristus je proto příkladem, jak se máme připravovat na trpělivé nesení vlastních křížů. Zároveň vtělené Boží Slovo a druhá božská osoba, věčný Logos dokonale miluje svého Otce. Miluje ho, a proto je ochoten plnit jeho vůli. Jeho vůle se dokonale shoduje s vůlí Otce. Je to plná láska a důvěra umožňující Kristově lidské přirozenosti říci ano na nepředstavitelné utrpení a bolest. Odevzdanost do vůle Otce je vyjádřena poslušností jeho plánu.

Dokonalá láska a důvěra v sobě skrývají tajemství kenóze-vyprázdnění a ponížení se. Skrze ponížení se je vyjádřená božská svoboda spočívající ve věčné existenci Syna v lůně Otce. V této božské svobodě, jednotě s Otcem, která ovlivňuje celý pozemský Ježíšův život, se rodí plán vykoupení člověka skrze spásonosnou smrt – definitivní odumření smrtelnému starému člověku – Adamově podobě. Během ponížení se Syna (přijetím lidské přirozenosti) má Duch Svatý (vychází z Otce i Syna) primát nad Synem a celá Synova pozemská existence je zaměřena na kříž a na definitivní úkon vykoupení. Je to neustálá bdělost Ježíše jako člověka, která je aktivována Duchem, aby vše, co dělá, koná, myslí, říká, učí během pozemského života, bylo cestou ke kříži (srov. Hans Urs von Balthasar: Teologie tří dnů). Ve chvílích, kdy člověk cítí, že jeho duše se stává úplně prázdnou a největší muka utrpení jí způsobuje spalující touha po Boží plnosti a přítomnosti, se nám může zdát, že Bůh je skrytý a mlčí. Aby touto prázdnotou připravil lidskou duši na přijetí jeho Ducha, který vše přetvoří.

Utrpení je prostředkem

Pokud ve smyslu pokání člověk pokoří svou pýchu, která zatvrzele bránila Bohu jednat změnu v lidské duši, Bůh utrpení přetvoří na formaci. Utrpení se stane prostředkem ustavičného vzdávání se sebe a předávání se Božímu milosrdnému působení. Ježíš Kristus se nám předkládá jako příklad, jak uchopit vlastní utrpení. Naše utrpení je jiné, protože jsme poznamenáni tíhou následků dědičného hříchu. Náš život potřebuje neustálé pokání a očišťování, které Kristus nepotřeboval, ale sám ho podstoupil, aby zanechal model následování. V Pavlově listu Filipanům se neklade důraz na utrpení jako takové, ale na poslušnost, a tím na pokornou indiferenci (odstup), jakou Boží služebník přijímá od Otce všechno, ať už zaplesání v duchu, nebo i smutek až k smrti.

Mnohokrát člověk povzbuzený čtením mystických spisů velkých světců má tendenci vnímat utrpení jako sladké; a bezstarostné nesení kříže. Dokonce nepromyšleně touží po utrpení, které v daném okamžiku není pro jeho život vhodné a snesitelné. Utrpení se stává pro člověka jakoby cílem. Avšak utrpení a bolest mají být jen prostředkem, který vede ke spáse duše skrze naplnění Boží vůle. Je plně v moci Ducha přetvořit duši v jediném okamžiku, ale není v síle duše takovou radikální proměnu přijmout. Proto je pro ni paradoxně lepší uvedení do takové samoty, během které postupně objevuje nové souvislosti svého nejhlubšího nitra.

V křehkosti své existence duše člověka zůstává osamocená ne fyzicky, ale vzhledem k nedostačujícímu naplnění, duchovní touhy, kterou momentálně nese v sobě. Nemůže se spokojit s ničím čistě pozemským. Takový stav však nepotrvá navždy. Božský společník vyučuje jednoduchosti a pokoře, které předurčují člověka k novému přiklonění se k lidem. A tehdy se již člověk nepřiklání k druhým jako ten, který má úkol poučovat, nýbrž jako pravý služebník. V lidském životě se touží projevit Boží pedagogika. Nejsme to my, kteří víme, kdy a jaký způsob utrpení je pro nás formační.

Uvědomění si vlastní nedokonalosti

Utrpení, smrt na kříži a vítězné vzkříšení jsou sice vrcholem nepřekonatelné hodnoty, ale Ježíš nepohrdal a nezapomínal na každodenní všednost, ve které učil, utěšoval, uzdravoval, miloval, pracoval. Můžeme zde vnímat jistý paradox.

Završení Kristova života velkou bolestí a smrtí vypadá jako cíl, ale ve skutečnosti je jen prostředkem, kterým on sám přechází k Otci. Zároveň vytahuje lidi

z bezsmyslného plahočení se životem do plnosti radosti ve věčném nazírání na Boha z tváře do tváře. Hlavním smyslem utrpení je uvědomění si svých omezení. Člověk se přestává spoléhat na své jistoty a jedinou jistotou se stává Kristus. Nic nemá ve vlastních rukou. Uvědomění si této skutečnosti vzbuzuje vděčnost za každou maličkost i za prožitá utrpení. Takto se lidská duše stává svobodnou ve vztahu ke stvořeným věcem, protože vnímá jejich pomíjivost. Svoboda tohoto poznání přináší vnitřní pokoj. Člověk se stává indiferentním a přijímá každodenní skutečnost bez obav. Kristovo utrpení křížové cesty začíná padnutím na zem (srov. Mk 14,35) v modlitbě, aby obstál ve zdrcujícím okamžiku zkoušky. Jeho nitro je naplněno hrůzou, úzkostí a osamělostí. Smrtelná úzkost spouští z čela krvavý pot. Modlí se v Getsemanské zahradě k Otci, proniká ho samota, kterou nedokážou vyplnit lidé. Nejsou schopni bdít a být s ním v době rozhodující zkoušky. Zaměřili se na vlastní zármutek a uzavřeli srdce před mnohem větším zármutkem jiného. Zármutek bez naděje byl překážkou toho, aby byli účastnými na Pánově spasitelem utrpení. Učedníci nejsou schopni stát při osamělém modlitebním boji Ježíše, což mu způsobuje ještě větší muka. Je to neschopnost nově vznikající církve stát u své trpící Hlavy, která se bude mnohokrát opakovat a otevírat bolestné Kristovy rány. Ježíš se modlí slovy, která i pro nás mají být příkladem, jak se postavit k faktu utrpení: „*Otče, chceš-li, odejmi ode mě tento kalich, avšak ne má vůle ať se stane, ale tvá.*“ (Lk 22,42).

Ve slabosti lidské přirozenosti Ježíš prosí, aby ho Otec zbavil utrpení, protože utrpení nebylo součástí Božího plánu s člověkem. Bůh nechtěl, abychom trpěli. Kristus jako věčný Logos to ví, uvědomuje si, že utrpení nepatří ke slávě člověka, ve které byl stvořen. Ale následkem pýchy prvních lidí, do kterých zasel satan pochybnost o Boží dobrotě, jsme na sebe vztáhli břemeno utrpení a bolesti. Ježíš si nevolí utrpení sám od sebe, nehledá v něm vlastní citové uspokojení, jak to mnohdy dělají lidé, ale přijímá ho, je-li součástí vůle nebeského Otce. I my máme přijímat naše utrpení a nevyhledávat jiné formy,

které by vyhovovaly našim představám. Pouze pokud to opravdu od nás chce Bůh; dopouští-li utrpení, je to z důvodu, aby formoval člověka, aby očistil, co je hříšné, pyšné, aby zaměřil pozornost člověka na skutečnost, že bez něho nemůže nic udělat.

Bůh nás nenechá bez opory

Kristovi po přijetí utrpení v Getsemanské zahradě, když svedl vnitřní boj s odporem a pokušením, když na něj padla tíha hříchů celého lidstva, přichází na pomoc anděl utěšitel. Otec nenechává svého Syna bez opory v utrpení. Musíme si uvědomit, že v Bohu je stále "teď". Podíváme-li se touto optikou na události Olivové hory, můžeme vidět, že Pán Ježíš tehdy netrpěl jen za již spáchané hříchy, ale i za ty, které ještě lidstvo spáchá. Spasitelná Kristova smrt a zmrtvýchvstání mají účinnost zpětně, ale i do budoucnosti. Člověk může tajemně pokračovat ve vznešené oběti na Kalvárii, na vlastním těle doplňovat „*to, co zbývá vytrpět do plné míry Kristových útrap; má z toho prospěch jeho tělo, to je Církev*“ (Kol 1, 24). Můžeme se připojit k andělovi, kterého seslal Otec, a naše každodenní utrpení připojovat k utrpení Ježíše a zvelebovat každou kapku krve, která dopadla z jeho čela na zem. Božské se spojilo s pozemským prachem. Tato hmota se stala závdavkem nového člověka. Z prachu jsme povstali stvořitelským Božím aktem do existence a jeho krev začala nově proudit milostí v našich žilách.

Lidské utrpení a nekonečná Boží láska se snoubí v krvi a vodě, které Kristovo Srdce vylilo na kříži na naše očistění a zachránění. Krví, která byla prolita, dostalo lidské utrpení novou hodnotu. Jím se připodobňujeme trpícímu a umírajícímu Bohočlověku. Dostáváme účast na Božím utrpení, abychom mohli získat věčný podíl na jeho životě v blaženosti. Naše drobné bolesti, utrpení, starosti běžných dní můžeme přinášet jako smírnou oběť a klást je k nohám trpícího Pána v Getsemanské zahradě. Křížem a vlastními oběťmi můžeme usmiřovat Božské Srdce Ježíšovo a přispívat ke spáse hříšníků. Nemá zde však místo žádná změkčilost či sobectví, kterým bychom si chtěli přivlastňovat

zásluhy. Všechno, co získáme z přinesených obětí, jsme získali jen z dobroty probodnutého Srdce. Z něho plynou a do něho se vracejí. My „krátkozrací“ lidé si často vyprošujeme milost, která není pro nás a byla by nám v daném období na škodu, všemožné se bráníme Božímu řízení, byť jen ono nás vede k pravému blahu. Pokud nás ustavičná věrnost stojí mnoho obětí, tím lépe. Nevyjednávejme s milostí, aby se nestalo, že necháme Pána marně stát u dveří svého srdce a on, unavený od dlouhého čekání, se vzdálí – respektujíce naši svobodu (srov. Max Schmidt: *Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu*)

(podle KN)

Jsme na kolenou před Božím hrobem

Velký pátek a Bílá sobota jsou dva dny, kdy Církev neslaví oběť mše svaté, ale rozjímá o Kristově utrpení a smrti, jakož i o sestoupení k zesnulým, a v modlitbách i v postu očekává jeho zmrtvýchvstání. U nás se s těmito dvěma dny pojí tradice stavění Božího hrobu.

Po skončení obřadů utrpení a smrti Pána na Velký pátek až do začátku Velikonoční vigilie Církev setrvává u Pánova hrobu. V některých zemích střední Evropy, podobně i na našem území, se rozvinula tradice, pod níž si věřící připravují v kostelech takzvaný Boží hrob. Evangelista Matouš píše: „*Když nastal večer, přišel bohatý člověk pocházející z Arimatie, jmenoval se Josef. I on byl Ježíšovým učedníkem. Došel k Pilátovi a žádal o Ježíšovo tělo. Pilát poručil, aby mu ho vydali. Josef vzal tělo, zavinul ho do čistého lněného plátna a uložil ho do své nové hrobky, kterou si dal vytesat ve skále. Před vchod do hrobky přivalil velký kámen a odešel.*“ (Mt 27,57 - 60). Boží hrob, jak ho lidově nazýváme, je tedy místem, ve kterém bylo uloženo tělo Ježíše Krista po smrti.

Úcta k Božímu hrobu

Už od počátku křesťanství měli věřící ve velké úctě Pánův hrob, jak o tom svědčí Egerie, která byla na konci 4. století poutnicí v Jeruzalémě, a zanechala nám velmi vzácná svědectví o slavení tamních Velikonoc. Ve svých spisech říká, že během celé noci z pátku na sobotu slavil klérus u Pánova hrobu vigílii.

Později, zejména ve středověku, si věřící chtěli více zpřítomňovat události, slavené během posvátného třídenní, a proto si začali v kostelech připravovat Boží hrob. Zřejmě se takové hroby připravovaly už v 9. století. První zachovaný dokument, který hovoří o tomto zvyku, je Regularis Concordia, a pochází z Anglie z 10. století. Jak se dozvídáme z tohoto dokumentu, byl připraven symbolický hrob, do kterého se uložil kříž na závěr slavení obřadů utrpení a smrti Pána na Velký pátek. Kříž zůstal v hrobě až do velikonočního rána. I v Bavorsku, ve stejném období, nacházíme zmínku ve spisech sv. Udalrika, že na Velký pátek se ukládá do hrobu Nejsvětější svátost, která v něm zůstala až do velikonočního rána. Tedy z 10. století pocházejí dva významné dokumenty, které hovoří o přípravě Božího hrobu v kostelích, a to dvěma různými způsoby: uložení kříže (*depositio crucis*) a uložení Eucharistie (*depositio hostiæ*).

Tradice Božího hrobu na Slovensku

Na území Slovenska nacházíme první písemnou zmínku o Božím hrobě v *Missale Posoniense*, tedy v Bratislavském misálu, z roku 1341, ovšem zřejmě se na našem území vyskytovala tato tradice už i dříve, a to od 12. století, jak se o tom zmiňují některé historické dokumenty (např. *Codex Prayanus*). *Bratislavský misál* velmi detailně popisuje obřad pohřbení Páně: začal se po přijímání biskupa na Velký pátek, když se do připraveného hrobu přenesl kříž a také nádobu s konsekrovanými hostiemi. To vše se dělo bez přítomnosti věřících, za zavřenými dveřmi kostela. Oproti dosavadním zprávám o Božím hrobě zde vidíme jakýsi nový, smíšený typ, tedy že na připravené místo se ukládal kříž spolu s Nejsvětější svátostí, což bylo do té doby v Evropě velmi vzácné. Jde zde tedy o třetí způsob přípravy Božího hrobu – uložení kříže i Eucharistie (*depositio crucis et hostiæ*), který se s malými obměnami zachoval i na našem území až do dnešní doby.

Je tedy zřejmé, že od počátků této tradice byl kříž vždy přítomen v Božím hrobě. Bylo to zejména proto, že byl určený k adoraci pro věřící po velkopátečních obřadech. Když lidová zbožnost postupně přinesla do kostelů jakousi konkrétní formu Božího hrobu, bylo logické, že do něj umístili kříž s ukřižovaným

Kristem, kterému věřící vzdávali úctu. Kříž se tak stal základním prvkem hrobu.

Na našem území bylo tradicí vkládat do hrobu i Nejsvětější svátost v uzavřené nádobě. Teprve v období rekatolizace, tedy v období boje proti nauce protestantů o Eucharistii, se začala do hrobu vkládat monstrance s konsekrovanou hostií, aby se zdůraznila nauka přítomností Krista v Nejsvětější svátosti. Tento zvyk vystavit svátost v monstranci a vkládat ji do Božího hrobu se pravděpodobné rozšířil v 18. století a zachoval se až dodnes. V 19. století se přidává i socha s Kristem ležícím v hrobě, s probodnutým bokem a rukama zkříženýma na hrudi nebo položenýma podél těla. Tato socha byla pro věřící velmi významná, neboť představovala spojení dvou podstatných motivů: ukřižovaného Krista a Spasitele uloženého v hrobě.

Změny po Druhém vatikánském koncilu

Po Druhém vatikánském koncilu, kdy se připravovala reforma liturgických knih, bylo třeba přehodnotit i obřady spojené s Božím hrobem. Samotné směrnice na území Slovenska z větší části přebírají tradiční obřady a zpěvy, které obsahovaly předchozí rituály. Eucharistie, umístěná v monstranci, se stala centrálním prvkem samotného hrobu a můžeme zde hovořit o slavnostní eucharistické adoraci, která se koná na místě Božího hrobu. Pozornost je tedy upřena na Eucharistii, a ne na kříž či sochu ležícího Krista nebo výzdobu. Jediná větší změna nastala v tom, že obřad už nehovoří o přenesení kříže do hrobu, jak to bylo od začátku této tradice, ale doporučuje se, aby se připravilo vhodné místo, kde se umístí Pánův kříž po skončení liturgie Velkého pátku, aby se mu mohli věřící poklonit a uctít ho polibkem. Avšak praxe dnešních dnů nám ukazuje, že na mnoha místech se zachovává stará tradice a kříž se umísťuje v Božím hrobě k úctě věřícím, spolu s Oltářní svátostí. Jak je vidět ve větší části kostelů na území Slovenska, kříž se ukládá na polštář tak, aby byl věřícím dostupný k úctě, kteří přicházejí na poklonu a na adoraci Nejsvětější svátosti, čímž očekávají zmrtvýchvstání Páně. Slavnostní adorace zakončuje modlitbou nešpor před samotným slavením Velikonoční vigilie.

Takovou formu Božího hrobu lze nalézt ještě například v Polsku, v Maďarsku a na některých místech na Moravě a v Rakousku. V jiných zemích Evropy se

Boží hrob vyskytuje málo, možná ve formě kaple s křížem věřícím k adoraci či se sochou mrtvého Krista, ale nikdy ne s vystavenou Nejsvětější svátostí.

Hlídání Božího hrobu

Velmi podstatnou je i otázka tzv. hlídání Božího hrobu. První zmínky nacházíme již ve zmíněném Bratislavském misálu ze 14. století. Ten nařizuje, aby se připravili strážci, jejichž úkolem je chránit Nejsvětější svátost a modlit se přitom žalmy a jiné modlitby. I v dnešní době se střídají skupinky věřících, mladých či starších, aby hlídaly hrob a zejména Eucharistii. Dokonce ve více kostelích nacházíme i místní hasiče či jiné strážce v uniformách, kteří se střídají u Božího hrobu a chrání ho, podobně jako vojáci hlídali Ježíšův hrob (srov. Mt 27,62 - 66).

Význam adorace u Božího hrobu

Některé teologicko-liturgické studie se zabývají právě otázkou adorace u Božího hrobu, protože Nejsvětější svátost se dostala do středobodu těchto dvou dnů – Velkého pátku a Bílé soboty. Dokumenty Církve po druhém vatikánském koncilu zdůrazňují, že pozornost věřících se má zaměřovat právě na adoraci Kristova kříže, a ne na Eucharistii, protože Pán je během těchto dvou dnů nepřítomen. V kostele lze vystavit k úctě věřících obrazy Krista ukřižovaného nebo ležícího v hrobě, nebo obraz jeho sestoupení k zesnulým, jakož i obraz Bolestné Panny Marie. Ale jak můžeme vidět, tradice uložení Nejsvátější svátosti do Božího hrobu je tak stará a tak zakořeněná, že by bylo obtížné ji měnit, aniž by to nepřineslo duchovní újmu věřícím. Tato otázka je však stále otevřená a je předmětem vědeckých studií.

Vincent Malý, dlouholetý slovenský liturgista, který spolupracoval na obnově specifických obřadů Velkonočního třídenní, říká, že „tyto obřady jsou u nás velmi oblíbené a přinášejí i duchovní užitek“. Právě návštěva Božího hrobu ve dnech smutku a ticha pro celou Cirkev i meditace o tajemství pohřbení Páně jsou vyjádřením živé víry lidí a posilují jejich vztah ke Kristu a k jeho Církvi, aby mohli ohlašovat zmrtvýchvstalého Krista celému světu. Je hodně hlubokých

teologických myšlenek, které se spojují s uložením Pánova těla do hrobu a o kterých meditují věřící při jeho návštěvě, je užitečné připomenout alespoň některé z nich, které mohou obohatit všechny a o kterých lze rozjímat i během letošní návštěvy Božího hrobu.

Čas, ve kterém je Ježíšovo tělo uloženo v hrobě, definujeme jako čas mrtvého a pohřbeného Pána. Specifickým tajemstvím tohoto krátkého času je vlastně tajemství absence, tedy nepřítomnosti Pána. Církev si v tento den připomíná dvě základní tajemství, a to tajemství pohřbení Páně a jeho odpočinku v hrobě, jakož i tajemství sestoupení Páně k zesnulým. Tyto dvě pravdy víry si věřící připomínají zejména modlitbou Liturgie hodin na Bílou sobotu. Například texty antifon Posvátného čtení připomínají odpočinek Páně v hrobě, ale vyjadřují i naději na jeho slavné vzkříšení: „V pokoji se ukládám a usínám... Mé tělo odpočívá v naději... Vyvyšte se, brány prastaré, neboť má vstoupit Král slávy. ..“ Můžeme říci, že čas, ve kterém je Ježíš v hrobě, je posvátným časem, plným úžasného tajemství, určeného ke zničení smrti a k plození nového života, na přechod z temnoty do světla. V tento den Pán skryl svou tvář, odňal svou přítomnost, Pán není přítomen, neboť je mrtvý, a to je tajemství Bílé soboty. Dále Pán v tomto čase sestupuje k zesnulým, jak se to modlíme v *Krédu,* a připomíná nám to i *Posvátné čtení* Bílé soboty: „Co se to děje? Jak je dnes veliké ticho na zemi! Velké ticho a osamělost. Velké ticho, neboť Král spí. Zem se ulekla a ztichla, jneboť Bůh v těle zesnul, a vzbudil ty, kdo spali od věků…“ Smyslem setoupení Pána k zesnulým je je solidarita, kterou má Ježíš, mrtvý na kříži, se všemi zesnulými lidmi. Setkání Krista s Adamem a s dalšími spravedlivými, kteří „sedí ve tmě a v stínu smrti“, znamená setkání s Vykupitelem, který jim přináší radostnou zvěst o spáse a přivádí je z věčného odpočinku do nebeského království.

Tajemství Božího hrobu je třeba proniknout do hloubky. Každoročně nám Církev nabízí dva dny, ve kterých můžeme meditovat nad Kristem uloženým v hrobě, ve kterých můžeme bdít u Pánova hrobu, v tichu a v pokoře před ním, který podstoupil i smrt, jen aby se ve všem kromě hříchu připodobnil člověku. Zastavení se u Božího hrobu ať nás naplňuje tichou důvěrou, že ačkoli naše

vzpomínka na utrpení Páně je bolestná, přece jen máme jistotu, že zítra přijde zmrtvýchvstání.

(podle KN)

Nenechme si podsouvat zboží nízké kvality

Na Západě mnozí lidé chápou jógu pouze jako tělesné cviky, tzv. ásany, vedoucí kromě jiného k pročištění těla a mysli.

Při poslední zpovědi kromě jiných otázek se mě zpovědník zeptal, jestli cvičím jógu nebo 5 Tibeťanů. Když jsem se přiznala, doporučil mi, abych to nedělala. Co je na tom nevhodného? Můžete mi to prosím vysvětlit?

Elena

Jóga je filozoficko-náboženský směr, teorie a meditační praxe, pocházející ze starověké a středověké Indie. Je to jedna ze šesti ortodoxních indických filozofických škol. Praktiky jógy používá také buddhismus a džinismus. Podle ní hlavním cílem všech lidských skutků má být úplné osvobození od hmotné existence, smrti a narození. Podmínky pro úplné osvobození jsou vairágja (bezžádost, vzdálení se od světa) a jóga (vlastně rozjímání zaměřené na zastavení procesů psychického a vědomého života). Za mimořádně důležité jóga považuje zdokonalování těla a smyslových orgánů.

Kompetentní odpověď nacházíme v pastýřském listu biskupů Slovenska k otázce vyučování jógy ve škole z roku 2001. Někdo se podiví: Na co tolik křiku kolem hodin tělesné výchovy? Není v podstatě jedno, jak bude někdo mávat rukama? Vždyť nás ujišťují, že nejde o nic jiného, než o fyzická cvičení. V metodické příručce pro učitele jógy, jejímž autorem je Paramhans Svámi Mahéšvaránanda, se píše: „Cvičební sestava Khatu pranám je uvedena jako první cvičení vzhledem k jejím mnohostranným účinkům. Měli bychom ji cvičit v každém cvičebním celku. Khatu pranám znamená pozdrav, ale je to také významné jógové centrum v Indii. Každý, kdo cvičí Khatu pranám, bude naplněn harmonií a energií. Tento soubor cvičení má velmi pozitivní účinek na tělo a mysl.“ Znamená to, že každý člověk, který bude cvičit jógu podle tohoto systému, se má hned prvním cvikem podrobit náboženskému rituálu - poklonit se náboženskému centru v Indii? Jde skutečně jen o fyzická cvičení? Vždyť jóga odmítá křesťanství, víru v Boha Stvořitele, Ježíše Krista a celé dílo vykoupení. Je to cesta k ateismu. Mistři jógy v Indii používali cvičení k dosažení závislosti cvičence na učiteli. Cvičení jógy vede k duchovnosti, která je zaměřena na sebe samu. Tady je první důvod, proč se zpovědník negativně vyslovil k józe. O druhém důvodu nám mluví pastýřský list. Základem křesťanství je duchovnost, která má směřovat k druhým lidem. Podívejme se do Indie kolébky vzniku jógy. Jak je možné, že na ulicích leží děti i starci a nikdo si jich nevšímá?! Možná i proto, že pod vlivem hinduismu žije každý sám pro sebe. Svatá Matka Tereza je zvedala ze země. I proto, že hlavní myšlenkou křesťanství je žít pro druhé, obětovat se pro druhé.

My křesťané nesmíme zapomenout, že v každodenním životě nepotřebujeme jógu, ale chléb náš každodenní, o který prosíme v modlitbě, kterou nás naučil náš Pán Ježíš Kristus. S ním lze vyřešit všechny problémy a napětí. Pokud ho upřímně přijmeme do svého života, můžeme jim předejít. Potom nebudeme muset hledat náhradní pochybné techniky pro uvolňování. Specifické cvičení pod názvem Pět Tibeťanů pochází pravděpodobně od buddhistických mnichů z tibetského kláštera Šangri-La. Kniha se stejným názvem popisuje nejen samotné cviky, ale také správné dýchání, meditaci a sílu čaker. Doporučuje cvičit ráno nebo před spaním. Jde o cviky založené na józe s nejasným původem a obrovskými nároky, ze kterých však není cesta zpět. Jisté je, že tělo pozitivně reaguje na každé cvičení. Pro křesťany však není třeba zapojit se možná i nevědomě do jakýchkoli rituálů založených na náboženství, jako je to například u tibetské jógy.

(podle KN)

Za čarodějnictví se už neupaluje

Církev ve světle evangelia učí, že trest smrti je nepřípustný, jelikož napadá nedotknutelnost a důstojnost člověka.

Jak se v církevních dějinách dívá na problematiku upalování lidí, protože vždy platilo, že právo vzít život člověku má jedině Bůh?

Josef

Každá historická skutečnost včetně trestu smrti upalováním má svou dějinnou genezi. Historicky upalování patřilo k často používanému způsobu poprav vedle desítek jiných, často ještě krutějších. Zná ho Starý zákon (srov. Lv 20,14; 21, 9) i Chammurapiho zákoník (18. století př. Kr.). Už od starověku ho ve svých právních systémech používaly téměř všechny známé kultury. Jako hrdelní trest bylo aplikováno upalování za těžké násilné zločiny (například vraždy) nebo v případě porepublikové římské legislativy za velezradu, kam spadal i zločin urážky císařského majestátu (*crimen laese maiestatis*), což bylo rouhání se císaři, případně neuznání jeho božskosti.

Ve středověku bylo upalování používáno také jako trest za nejtěžší kriminální zločiny. Kromě vražd i za loupeže a znásilnění či opakované těžké zločiny a za odpadnutí od víry, tedy za herezi (kacířství). Historicky zaznamenané se vyskytovaly tři druhy upálení: zaživa, posmrtně (tělo odsouzeného po předešlé popravě například oběšením nebo po exhumaci) a *in figura*, což znamenalo, že se v nepřítomnosti odsouzeného upálilo jeho zobrazení nebo napodobenina postavy (ze slámy, z dřeva, hadr) označena jeho jménem. Při studiu pramenů není vždy zřejmé, o jaký druh některého z těchto tří způsobů upálení šlo.

Od 25. března 1199 (papežská bula Inocence III. *Vergentis in senium*) se hereze chápala jako zločin urážky majestátu, v tomto případě božského (*crimen laese maiestatis divinae*), za co jako nejvyšší trest hrozila také smrt upálením. Postoj Katolické církve k výkonu tohoto trestu byl v minulosti ambivalentní. Na jedné straně sama Církev výkon trestu smrti podle zásady *Ecclesia non sitit sanguinem* (Církev nebaží po krvi) jako instituce nikdy neprováděla. Ale na druhé straně po vynesení rozsudku smrti třeba upálením, byť i čistě církevním tribunálem, předala odsouzeného světské autoritě, která vykonala exekuci.

I když Katolická církev ve svých moderních dějinách usiluje o eliminaci trestu smrti jako takového, z teologického hlediska tradiční katolické učení za jistých mimořádných okolností trest smrti v minulosti připouštělo (KKC 2263 - 2267). V roce 2018 prohlásil papež František trest smrti za nepřípustný za každých okolností a upravil tak znění příslušného bodu Katechismu Katolické církve. V Novém zákoně není trest smrti výslovné ani ospravedlňován, ani zakazován, ačkoli apoštol Pavel použití meče jako prostředku státu k prosazení svých trestních pravomocí nevylučuje (srov. Řím 13,1-7).

Je třeba říci, že upalování jako způsob exekuce byl rozšířen zejména během čarodějnických procesů za zločiny čarodějnictví (*crimen magiae*) a úmyslného škodění druhým (*maleficium*), přičemž v hojné míře se praktikoval i v protestantských zemích, na Britských ostrovech, v koloniích v Severní Americe ještě v 19. století. V našem prostředí se od poloviny 18. století od tohoto trestu obecně upouštělo. Marie Terezie v roce 1756 zakázala vykonávat trest smrti za zločin čarodějnictví, čímž i upalování jako forma exekuce prakticky vymizelo.

(podle KN)

Společenská etiketa platí i v kostele

Pravidla slušného chování a společenskou etiketu bychom měli dodržovat i v kostele. Bohužel, často na to zapomínáme. Katolické noviny v této souvislosti oslovily odbornici na nonverbální komunikaci Olgu Škvareninovou a my se s vámi chceme o to podělit.

Co říká společenská etiketa na posuzování, jak vypadá zesnulý a do jakého hrobu ho pohřbívají?
Někdy má k otevřené rakvi se zesnulým přístup jen nejbližší rodina, ne široký okruh příbuzných a známých, což vlastně zabraňuje nevhodným komentářům na adresu nebožtíka. Na pohřbu se nepatří zjišťovat, kolik peněz stál pozůstalé pomník, z jakého materiálu je udělaná hrobka, co je na pomníku napsané, jestli je to jen hliněný hrob…

Platí něco z protokolu, který se dodržuje při pohřbech státníků, i při pohřbech obyčejných lidí?
Když zemře prezident, očekávají se soustrastné telegramy od prezidentů jiných zemí, když starosta obce, měly by mu projevit úctu věnci jiní starostové z regionu. Protokol i etiketa určují, že na jakémkoli pohřbu je vždy na prvním místě rodina. Nejvyšší představitelé státu a tituláři následují na státním pohřbu až za ní.

Mělo by se vždy splnit poslední přání zesnulého, co se týče pohřbu?
Ano, pokud nejde o extrémní záležitosti proti zdravému rozumu a svědomí. Například, kdyby si nebožtík přál být pohřben na místě, které ohrožuje spodní voda, je třeba splnění jeho přání dobře zvážit. Pokud však jde o přání, co chce mít oblečené v rakvi a jakou chce mít rakev, myslím si, že to by neměl být pro pozůstalé problém.

Jaká má být hudba na pohřbu?
Existují smuteční písně, které se na pohřbech hrají, ale pokud měl nebožtík přání, aby na jeho pohřbu zazněla konkrétní píseň, kterou měl rád, je třeba mu toto přání splnit. Můžeme se však setkat i s tím, že si nebožtík přál jistý způsob karu nebo oblečení pozůstalých, což by se také mělo respektovat. Vždy si je však třeba uvědomit, že pohřby by neměly sloužit na sebeprezentaci, kdo je lépe a dráž oblečený a kdo přinesl honosnější věnec, ale na vzdání úcty zesnulému.

Jak má být uspořádán pohřební průvod?
Nejprve nejbližší příbuzní, na konci známí… Nejdříve jdou ti, kteří měli k nebožtíku nejblíže během jeho pozemské pouti.

Můžeme žvýkat na pohřbu žvýkačku, pokud si myslíme, že nás to uklidní?

Žvýkačka nepatří ani na pohřeb, ani do kostela, ani do divadla. Pokud jsou lidé na smutečním aktu pod vlivem obrovské psychické zátěže, existují jiné techniky, jak odbourat stres. V první řadě je třeba zhluboka dýchat. Na druhé straně, pokud je v místnosti – v kostele či krematoriu – vydýchaný vzduch, dýchání zhluboka nepomůže, ba může ještě situaci zhoršit. Člověku ve stresu může pomoci i to, pokud se začne soustředit pouze na jednu jedinou věc, například na tlukot vlastního srdce. Další velmi rychlý a účinný způsob jak odbourat stres je prostředek, který mi potvrdilo i množství lidí, je způsobit sám sobě bolest, například si zaryjeme nehty do dlaní. Pokud nemáme dlouhé nehty, stiskneme si místo mezi palcem a ukazováčkem. Tato "pomůcka" je založena na poznání, že když nás něco bolí, soustředíme se pouze na bolest. Pokud vás bolí zub nebo hlava, soustředíte se na něco jiného? Na tomto principu spočívá i kradení v městské hromadní dopravě – zloděj do vás bouchne, odpoutá vaši pozornost, a dokud se soustředíte na bolest, ukradne vám peněženku z kabelky. Dalším pomocným prostředkem v těchto psychicky náročných situacích je počítat od třiceti sestupně po jedničku. Nebo si v mysli opakovat abecedu, pokud ji však ovládáme bez problémů a promítání písmen v mysli je mechanické, pak je třeba si říkat abecedu pozpátku.

Je po pohřbu. Kdo by měl kondolovat jako první a co by měl říct pozůstalým?

Soustrast se vyjadřuje jen nejbližší rodině zesnulého, tedy manželovi / manželce, dětem, rodičům a sourozencům. Kondolovat jim lze hned, jak jsme se dozvěděli o smutné události, nemusíme čekat na pohřeb. Horní hranicí vyjadřování soustrasti jsou přibližně dva týdny po odchodu člověka z tohoto světa. Kondolovat lze osobně nebo písemně, ne telefonicky. Samozřejmě, v situacích, kdy jsou rodina a přátelé zesnulého roztroušeni po celém světě, může rychlé telefonické nebo skypové spojení navodit mezi nimi pocit sounáležitosti. Při citlivém zvažování formy vyjádření soustrasti vždy vycházíme z našeho vztahu se zesnulým. Po pohřbu kondolují jako první ti, kteří měli k zesnulému a jeho rodině nejblíže. Zde netřeba mnoho slov, někdy stačí jen osobní přítomnost, stisk ruky a jemný úklon. Ať bychom však řekli či udělali cokoliv, pro nejbližší je to vždy velmi stresující situace.

Jaký text je vhodný na kondolenční telegram a pohlednici?
Písemné projevy soustrasti nevyžadují dlouhé texty. Stačí krátké "upřímnou soustrast" nebo pár jiných slov vyjadřujících soucit, kratička modlitba či citát. Uvnitř pohlednic je dnes už obvykle předtištěný text, který stačí podepsat. Na druhé straně to však pozůstalí mohou vnímat tak, že jsme si nedali ani tu námahu, abychom vymysleli něco sami. Proto bych k takovému předtištěnému textu ještě dopsala několik slov.

Nejosobnější písemnou formou kondolování je list napsaný na bílém jednoduchém papíře bez dekorací. Kondolenční dopis by neměl být dlouhý, stačí pár slov nebo krátkých vět. Adresáta v něm můžeme ujistit i o naší podpoře a pomoci. Vyjadřování soustrasti e-mailem nebo SMS zprávou není ani v době rozvinutých komunikačních technologií a internetu společensky přijatelné; zejména na lidi dříve narozené může působit až urážlivě.

Zde bych ještě chtěla dodat, že příjemce kondolenčního telegramu, pohlednice, či dopisu by měl za ně písemně poděkovat.

Je vždy po pohřbu nutný kar? Musí ho nejbližší rodina nebohého bezpodmínečně uspořádat?
Kar se obecně považuje za společenské setkání, které se koná jako památka na zesnulého. Vždy však záleží na tom, jak se rodina dohodne. Jelikož na této smuteční hostině se mohou zúčastnit pouze pozvaní hosté, třeba je na ni pozvat pozvánkou v obálce nebo osobně po pohřbu. Na tryzně musíme hosty navzájem představit.

V jakém duchu by se mělo nést vyprávění na pohřbu a karu o zvycích nebožtíka?
Jen v dobrém. I kdyby měl mnoho neřestí, není třeba na ně vzpomínat. Tabu jsou rozhovory o penězích za pohřeb, dědictví, majetku.

Kolik jídla a pití je přípustné sníst a vypít na karu?
V žádném případě by se lidé neměli na tryzně vrhnout na obložené mísy, které by byly za okamžik prázdné. Takové chování je nepřípustné nejen na pohřbu; ani na recepcích bychom si neměli nakupit jídlo na talíř, až bude padat. Na tryzně nejsme pro jídlo, ale proto, abychom vyjádřili pocit sounáležitosti, společenství, pomodlili se s pozůstalými a ujistili je o naší blízkosti a pomoci.

Smíme si objednat na tryzně jiné jídlo na účet pozůstalých?

Ne, nikdy. Pokud nechcete jíst to, co je připraveno, nejezte. Objednat si jídlo na účet pozůstalých je hrozné! Takové nemístné a neomluvitelné chování mi řekne vše o dotyčném člověku. Může obětovat jakkoliv obrovské milodary na kostel, vím, že je to jen póza. Na jednom laně bych s ním viset nechtěla. Před pohřbem, ale i svatby, křtiny či recepce bychom měli alespoň něco sníst, aby nám nepřišlo nevolno od hladu. Pohřeb je však velmi citlivá záležitost, proto bychom se měli vyhýbat těžkým jídlům. Doporučuji vzít si i na pohřeb s sebou do kabelky něco na zakousnutí, ať už banán, bonbón a malou láhev vody. Možná pomohou nám, možná jimi pomůžeme někomu jinému.

Stručné shrnutí chování slušného člověka v kostele

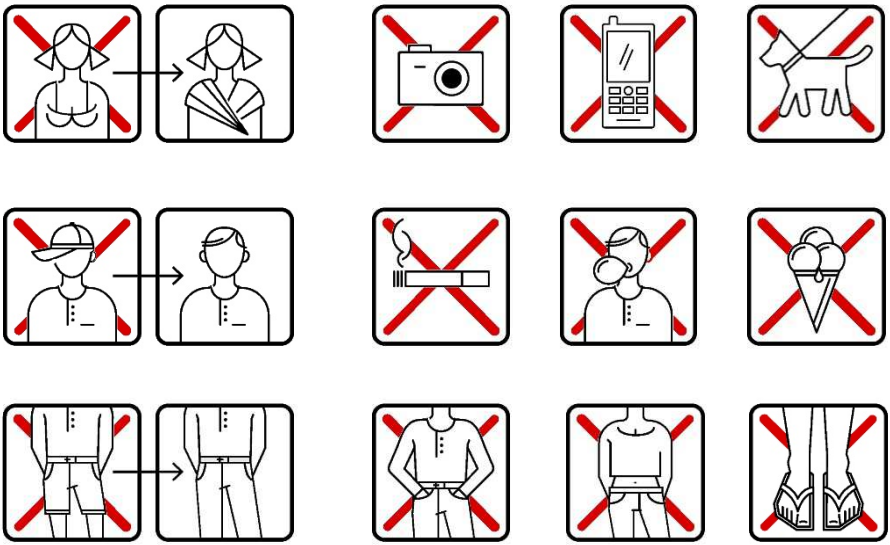

Biblické drobečky

Slovní spojení, která se z Bible dostala do našeho jazyka

Odstup, satane!

Na dvou místech v Novém zákoně je jasný Ježíšův příkaz, aby satan odešel. Poprvé je to tehdy, když je Pán Ježíš pokoušen na poušti a satan přichází s lákavou nabídkou, že mu dá „všechna království a jejich slávu, pokud před ním padne na kolena a bude se mu klanět“ (Mt 4,10).

Podruhé je to u předpovědi jeho vlastního utrpení. Pán Ježíš říká apoštolům, že „musí hodně vytrpět od zákoníků, starších a farizejů, bude zabit, ale třetí den vstane z mrtvých". Šimon – Petr se snaží Pána Ježíše odvrátit od tohoto záměru připomínkou: „Pane, to se ti nesmí stát“ (Mt 10,23).

Hebrejské slovo satan znamená Boží protivník čili ten, kdo protiřečí Bohu, překrucuje jeho záměry a vlastně Boha obviňuje z toho, že není tak dobrý, jak se na první dojem jeví a jak se on sám prezentuje. Satanovi jde vždy o zmaření Božích plánů. Satan chce odvrátit Pána Ježíše od cesty kříže a jeho vykupitelského záměru.

Šimon Petr ve snaze zachránit život Pána Ježíše, ač si to ani neuvědomuje, jedná vlastně v zájmu Božího protivníka – satana. Proto i Šimona oslovuje Pán Ježíš výrazem satan a přikazuje mu, aby odešel, přesněji řečeno, aby se nestavěl před něho a proti jeho rozhodnutí, ale znovu se zařadil a šel poslušně za ním.

Slovní spojení „Odstup, satane!“ se používá i v běžném životě jako projev údivu, zděšení či aktuální osobní duchovní hrozby tehdy, když člověk reaguje na momentální nabídku, přičemž si uvědomuje velké osobní riziko nebo silné osobní pokušení. Člověk si přitom jasné uvědomuje, že přijetí navenek velmi lákavé nabídky přináší s sebou zároveň velmi závažné a dalekosáhlé důsledky nejen na jeho vlastní životní příběh, ale i na životní

příběhy těch, kdo jsou mu svěřeni, či za které cítí osobní zodpovědnost, nebo i velmi silné ohrožení vlastní lidské, osobní a kvalitativní identity.

(podle Růženec)

Zadáno pro ženy

Když máš strach o své vzdorovité dítě…

Svatá Monika

Svatá Monika žila v letech 331 – 387 v Alžíru a byla matkou slavného svatého Augustina, biskupa a učitele Církve. Svatá Monika je patronkou manželek a obětí týrání. Připomínáme si ji 27. srpna.

My matky v rodině většinou zastáváme roli „hlavního donucovače“. Dokud jsou děti malé, snažíme se je přimět k tomu, aby se oblékly do pyžama, uklidily si hračky a snědly ještě alespoň jedno sousto večeře. Později se je snažíme dostat k tomu, aby si udělaly úkoly, cvičily na hudebním nástroji a nezapomněly napsat poděkování tomu, kdo pro ně něco udělal.

Co však máme dělat, když naše děti již dospěly a přestaly věřit v Boha nebo ztratily o víru zájem? Něco takového nás skličuje, znepokojuje a trápí. Měly bychom je přemlouvat, aby chodily do kostela? Dokáže matka domlouváním dostat své dítě k tomu, aby žilo aktivním životem víry? Máme na své děti naléhat, aby se modlily? Měly bychom se s nimi hádat, aby přistupovaly ke svátostem? Ne.

To, co můžeme udělat, je vzít si příklad ze svaté Moniky. Tato žena se vytrvale modlila za svého manžela a tchýni, dokud se z pohanství neobrátili na křesťanství. Když se její syn Augustin odmítal vrátit ke křesťanské víře, modlila se a pak se modlila ještě víc a ještě úpěnlivěji. Celých sedmnáct let se modlila za své vzpurné dítě, a když se nemodlila ona, žádala o pomoc druhé a prosila je, aby se za jejího syna modlili také. (Některé zdroje uvádějí, že když kněží viděli Moniku přicházet, začali se před ní skrývat.)

Po čase se svatá Monika spřátelila se svatým Ambrožem, jehož kázání sehrála obrovskou roli v obrácení jejího syna. Krátce před smrtí mohla být svatá Monika svědkem toho, jak svatý Ambrož jejího „ztraceného syna“ pokřtil. A později se už z nebe dívala, jak se tentýž syn stal biskupem, velkým teologem a učitelem Církve.

Neutuchající modlitby svaté Moniky za syna vzdáleného od Boha nám mohou být vzorem ve vedení našich dětí, jejichž výchova by také měla být založena na modlitbě. I když nám možná nikdy nebude dopřáno vidět naše děti kráčet v životě cestou, kterou bychom si pře ně přály, můžeme si být jisti tím, že Bůh naše modlitby slyší.

Drahá svatá Moniko, ty víš, co to znamená mít dítě, které
se dalo na špatné cesty.
Prosím, oroduj za mě, abych neustávala a vytrvala
v modlitbě za své dítě.
A pros i za ně, aby se navrátilo k víře.

A dostanete všechno, zač budete v modlitbě prosit s vírou.
Mt 21,22

Dar lásky pro rodiče

28. kapitola ***Láska je Boží slovo***

Nezatajíme jejich synům, příštímu pokolení budeme vypravovat slavné Hospodinovy činy i jeho moc, podivuhodné skutky jím vykonané.
(Žl 78,4)

„Bibli mám ve velké úctě," řekl John Quincy Adams, šestý prezident Spojených států, „a čím dřív ji moje děti začnou číst, tím větší mám naději, že se z nich stanou užiteční občané této země a vážení členové společnosti."

Takto by měli smýšlet všichni rodiče. Děti, které poslouchají biblické pravdy, které je čtou a nosí v srdcích a myslích, jsou lépe připraveny k životu. Uvnitř totiž mají vepsané Boží výroky k nejrůznějším tématům, počínaje poctivostí a spravedlností, přes zdraví, hospodaření s penězi až po pracovní morálku a zacházení s podřízenými. Lépe znají základní kameny, které jsou nezbytné pro budování zdravého manželství, rodiny, podnikání, vlády i společnosti. Jsou zběhlé v otázkách víry, znají Boha, a také význam historie a věčnosti. A podstatné je, že se naučí poslouchat a rozpoznávat Boží hlas. Čas strávený čtením Bible jim přinese tohle všechno a ještě mnohem víc.

Vést děti ke čtení Písma svatého je opravdu důležité. Rodiče k tomu nepotřebují výjimečné náboženské vědomosti, ani titul z teologie. Na začátku stačí máma nebo táta, kteří milují své děti, milují Boha a jeho Slovo a jsou ochotni pomoci svým dětem, aby jim zachutnala hostina, kterou Písmo svaté nabízí.

Mnozí rodiče si myslí, že dřív než s dětmi otevřou Bibli, musí mít dokonale promyšlené, jak na to. Nezapomínejme však, že křesťané nikdy nejsou ponecháni napospas zásadním biblickým pravdám bez porozumění.

Známe-li Ježíše Krista, přebývá v nás Duch Svatý, který objasňuje pravdu. „Nám to však Bůh zjevil skrze Ducha, neboť Duch zkoumá všechno, i Boží hlubiny“ (1 Kor 2,10). A díky jeho světlu můžeme Písmo svaté číst, pochopit, žít a dělit se o něj.

Bůh své děti bezmezně miluje a přebírá zodpovědnost za to, co jim říká skrze své Slovo. Stačí, když vy, rodiče, zajistíte, aby ho v kostele a u vás doma pravidelně poslouchaly. Není to otázka cviku a vědomostí, ale ochoty a lásky.

Jednoduše se do toho pustíte a nebojte se. Doporučujeme začít s knihami Genesis, Přísloví nebo Evangelium podle Matouše a pokaždé si v rodině přečíst nahlas jednu kapitolu, například ráno po probuzení, při jídle, nebo před spaním.

Neexistuje žádný závazný postup. Slovo bude ve vás působit, protože „je živé a účinné, ostřejší než jakýkoli dvousečný meč“ (Žid 4, 12). Když ho budete číst, diskutovat o něm a v modlitbě rozjímat nad tím, co jste četli, vaše děti budou duchovně růst… stále více a stále rychleji.

Tato myšlenka se vám může zdát radikální nebo převratná. Možná se vám zdá, že si na čtení Písma nenajdete po každodenních povinnostech čas. Ale zveme vás, abyste se připojili k tisícům dalších rodin, které si na čtení Bible v rámci týdne vyhrazují čas, aby mohly prožívat tyto vzácné chvíle. Můžete tak svým dětem předat silné poselství, které si zapamatují navždy. V rodinách a v srdcích, které se rozhodnou mít v úctě Boží Slovo, se viditelným způsobem projevuje Boží přítomnost a moc.

Pro vás rodiče to není velká zátěž. Máte dokonalou pozici a předpoklady, jaké nemá nikdo jiný na světě, abyste mohli den co den usměrňovat své děti duchovními perlami z této pokladny. Když před nimi otevřete Bibli, je to jako byste rozložili milostný dopis a mapu s vyznačenou cestou k pokladu. Každá strana nabízí další Boží ponaučení, nadčasová řešení, zázraky. Každý nový objev zavede vaši rodinu na doposud nepoznaná vzácná místa.

Vaše děti při poslouchání Písma svatého poznají morální zásady Mojžíše, víru Abrahama, moudrost Šalomouna, vášeň krále Davida, ale také učení a lásku Ježíše Krista. A navíc budou jejich srdce živě a barvitě vnímat svrchovanost

a prozřetelnost Boha v celých dějinách lidstva. Uvědomí si, že slova Písma jsou „vzácnější než zlato, než množství zlata ryzího; sladší jsou než med, než med z pláství“ (Ž 19, 11).

Kdybyste si mohli s dětmi sednout a říct jim vše, co víte, neodevzdali byste jim tolik moudrosti, jako když s nimi denně čtete Boží Slovo, které je „Bohem vnuknuté a užitečné k učení, kárání, nápravě a výchově ve spravedlnosti, aby Boží člověk byl dokonalý a připravený na každé dobré dílo“ (2 Tim 3, 16-17).

Pokud budou vaše děti někdy v budoucnu prožívat těžké chvíle nebo stát před složitým rozhodnutím, můžete za nimi přijít a s jistotou říci: „Ty však zůstaň v tom, čemu jsi se naučil a co ti je svěřeno, vždyť víš, od koho jsi se to naučil, a protože od dětství znáš Písmo svaté, které ti může dát moudrost ke spáse, a to vírou v Ježíše Krista“ (2 Tim 3,14-15).

Ježíš řekl: „A tak každý, kdo poslouchá tyto moje slova a plní je, bude se podobat moudrému muži, který si postavil dům na skále. Spustil se liják, přihnaly se vody, strhl se vichr a obořily se na ten dům, ale nezhroutil se, protože měl základy na skále“ (Mt 7, 24 - 25).

Pokud vaše rodina stojí na skále Božího neměnného Slova, je vyzbrojená, pevná a v bezpečí před bouřemi a nástrahami života.

Pokud jste dosud neměli ve zvyku číst
doma společně Písmo svaté, rozhodněte se,
že od nynějška začnete,
můžete si z Písma přečíst krátký úryvek,
příběh nebo celou kapitolu.
Udělejte ze společného rozjímání jedno
interaktivní a pravidelné dobrodružství.
Pokud Písmo svaté už spolu čtete,
pomodlete se dnes za to, aby Bůh využíval těchto chvil k tomu,
aby vám i vašim dětem zprostředkoval své pravdy ještě jasněji a intenzivněji.

Když dnešní úkol splníte, odpovězte si na tyto otázky:

- Pomáháte ve svých dětech rozvíjet zájem o Boží Slovo?
- Čtete ho pravidelně? Kterou část dne považujete za nejvhodnější k tomu, abyste spolu rozjímali nad Písmem svatým?
- Máte ve svém denním programu činnosti, které byste mohli omezit, abyste si našli čas na společné čtení?

Jedno pokolení zvěstuje druhému tvé činy a oznamuje tvoji moc.
(Žl 145,4)

Vzácné verše z Písma, které se spolu s dětmi můžete učit nazpaměť

Do každé životní situace nabízejí slova Písma svatého osvědčené rady, které jsou to nejlepší, co svým dětem můžete vštěpovat do srdcí. Díky vašemu povzbuzení se mocné pravdy Božího Slova vryjí do paměti dětí a zůstanou tam, aby je Duch Svatý ve vhodnou chvíli mohl použít.

Někteří se domnívají, že zapamatovat si slova Písma je nad jejich síly. Ale tak jako u všeho ostatního, i zde platí, že když se do toho pustíte, půjde to mnohem snáze, než jste si mysleli. Když lidé říkají, že to nedokážou, znamená to, že se o to ani pořádně nepokusili. Ať se stane vaším cílem a prioritou ukázat dětem, jak si Boží Slovo uchovávat v srdci (srov. Ž 119,11).

Těšte se z jednoty, kterou může vnést do vaší rodiny zapamatování veršů z Písma. Ať se ozývají ve vašich myslích, když usínáte, řídíte do práce nebo vyřizujete své každodenní povinnosti. Budou na vás působit blahodárněji než dokola opakované písně. A budete vědět, že dáváte svým dětem ověřené dědictví pravdy, poznání a věčné moudrosti.

Níže vám nabízíme seznam vzácných veršů, úryvků i celých kapitol z Písma svatého, které byste se s dětmi mohli naučit nazpaměť.

DŮLEŽITÁ TÉMATA
Poslušnost vůči rodičům (Ef 6, 1-3)
Úcta vůči Božímu Slovu (Ž 119, 11; 105)
Důvěra vůči Bohu (Přís 3, 5-6)
Odevzdanost Bohu (Řím 12, 1; Lk 9, 23)
Využívání času (Ef 5, 15 - 16)
Spravedlnost a milosrdenství (Mich 6, 8)
Moudré počínání (Sir 12, 1 a 13 - 14)
Vyhýbat se špatným přátelstvím (1 Kor 15, 33)
Přemáhání pokušení (1 Kor 10, 13)
Posilnění Kristem (Gal 2, 20; Flp 4, 13)
Vyznání hříchů (Přís 28, 13; Jn 1, 9)
Odpouštění (Ef 4, 32)
Nepoddat se starostem (Flp 4, 6 - 7)
Smýšlet čestně (Flp 4, 6 - 8)
Poznat Ježíše (Jan 3, 16; 10,10; 14, 6; 15, 5)

DELŠÍ ÚRYVKY
Desatero Božích přikázání (Ex 20, 1-17)
Cesta spásy (Řím 3, 23; 5, 8; 6, 23; 10, 9 - 10)
Největší přikázání (Mt 22, 36 - 40)
Poslání věřících (Mt 28, 18 - 20)
Vzor modlitby (Mt 6, 9 - 15)
Boží výzbroj (Ef 6, 10 - 18)
Podstata lásky (1 Kor 13, 4 - 8)
Ovoce Ducha Svatého (G 5,22 - 23)

CELÉ KAPITOLY
Ž 1; 15; 23; 91; 139
Přís 3
Řím 6; 8; 12
Ef 4; Kol l; 2Tim2

Pár slov pro mladé

2. Jak získat Božské vlastnosti?

V jednom časopise jsem našel velmi zajímavý inzerát, přečtěte si ho a zkuste poodhalit jeho tajemství:

„Devatenáctiletá veselá dívka, která nikdy nesplynula s davem, hledá věřícího přítele, který má rád život, nepije, nekouří, je veselý, tolerantní a má rád přírodu. Důvěřuje Bohu a ze všech nabídek si vybere čistou lásku. Výška a váha nejsou podstatné. Chci pro tebe žít… Zasloužíš si mě?“

Značka: „Jsem poslední Boží dobrodruh. Ostatní všichni ztučněli…

To jsou ale nároky!

Pousmál jsem se nad neobvyklým inzerátem. Potom jsem nad textem dlouho přemýšlel.

V duchu jsem si řekl: „Ta holka ale má nároky! Mladík má být věřící, má mít rád život, má být veselý a tolerantní. Nesmí pít alkohol a kouřit…“

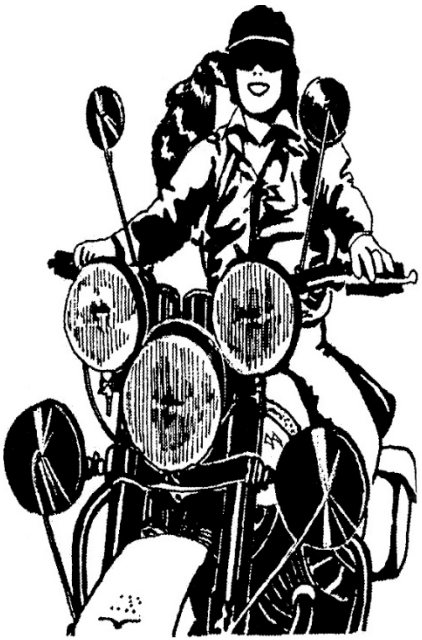

Pokud to žiješ, důvěřuji ti

A tady jsem si to uvědomil: „Dívka hledá přítele, který má Božské ctnosti, je věřící a intenzivně žije s Bohem.“

Ohryzek nikdo nechce!

Pěkné… Dívka nechtěla opadané ovoce. Chtěla někoho, kdo překypuje životem. Odhalila zákon, co dělá „člověka krásným člověkem“, a proč se dá tomu druhému uvěřit.

Něco Božského v nás

Jedna z maleb v Sixtinské kapli je nesmírně inspirující. Zobrazuje Boha, který právě tvoří člověka. Boží ruka je naproti ruce Adamově. Bůh mu předává něco ze sebe.

Podobně to platí i dnes

I dnes Bůh „vlévá“ do duše člověka **Božské ctnosti**. Bůh nám pro usnadnění života nabízí něco ze sebe. Chce nás vyzbrojit do každodenních zápasů. Chce, abychom vyhrávali jeho stylem. Ctnosti oživují v člověku všechno dobro.

Být napojen na zdroj

Díky Božským ctnostem dokážou mít křesťané vztah s Pánem. Tyto ctnosti vyvěrají z Pána a pokorný člověk je dokáže zachytit. Tak se vytváří mezi člověkem a Bohem spojení, **skrze které proudí** do člověka dynamismus, fascinující láska a tisíce jiných krásných vlastností.

Pokud se to všechno domyslí, tak lidskou snahou by měla být touha po **víře, nadějí a lásce**. Vždyť život přichází odtud.

Jak se žije s Bohem?

„Komunikaci“, vztah s Bohem, lze udržet skrze slova, myšlenky, srdce, touhy, krásu, city a skrze různé jiné tajemné cesty.

Co to dělá s člověkem? Já to přežívám takto: „Tehdy cítím, že jdu s Ním. Jsem citlivý na jeho lásku, na jeho tichá vnuknutí, na jeho výstrahy, pochvaly, upozornění,… A to všechno mě naplňuje radostí.“

Prozradím ještě toto

Když žiješ s Bohem, máš v duši **pokoj** - jako tichou hladinu jezera. Ale může se stát i to, že „hoříš“ nadšením a jdeš s Ním do akce. Tehdy bys zdolal i severní pól. Před spaním ucítíš, že jsi Bohu velmi drahý. **„Vře“** to v tobě, jsi **zamilovaný** a ptáš se: Bože, co pro tebe můžu udělat?“

Když nejsou slova

Je to tak krásné, že víc o tom ani nedokážu psát. Ale věřím, že ty to můžeš cítit úplně jinak. A dokážeš o tom psát básně a… že to řekneš svému sousedovi, který je právě u tebe. I on chce žít.

Umíš čerpat sílu ze vztahu s Pánem?

Jedná se o bleskový pohled do sebe. Stačí odpovědět: **ano, ne, nevím**. Za „ano“ si připočítej jeden bod.

1. Už jsi někdy slyšel, jak Bůh k tobě mluví?
2. Cítil jsi Pána Boha ve své duši?
3. V těžkých chvílích hledáš posilu v Písmu svatém?
4. Umíš najít Pána v dobré hudbě?
5. Počítáš s Ním v běžném životě?
6. Máš zkušenost, že Pán Bůh zasáhl do tvého života?
7. Děkoval jsi někdy Bohu za krásu přírody?
8. Máš rád chvíle ticha?
9. V kritické chvíli ti vyklouzne z úst prosba o pomoc?
10. Cítíš se po modlitbě šťastnější?

Ohodnocení

0-4 body

Ještě zcela nevíš, co to je mít skutečný vztah s Bohem. Chybí ti zkušenost, jak se s Ním žije. Pomůže ti dobrá modlitba, která je prostředkem, jak se s Ním zkontaktovat. Nezbývá nic jiného než zkoušet a zkoušet. Víra, naděje a láska jsou tři rodné sestry. Mají takovou sílu, že s nimi vyhraješ každý souboj se zlem. Tehdy tě nikdo nepřemůže. Proč? Protože! Protože ve víře, naději a lásce je sám Pán. A Boha nemůže nikdo přemoci!

5-7 bodů

Je načase, abys o náboženství, o víře v Pána nejen mluvil, ale i ji odzkoušel. Tvůj vztah s Pánem je dost povrchní a nahodilý. Někdy jsi s Ním rád a hledáš v něm oporu, ale jsou chvíle, kdy na něj úplně zapomínáš. Nejhlubší vztah s Pánem spočívá v lásce. Uvěř mu, že tě má rád. Neboj se vést dialog s Pánem i na ta nejcitlivější témata.

8-10 bodů

Odhalil si mnohá tajemství duchovního života. Počítáš s Pánem ve svém životě. Pamatuj na pokoru a také na to, že s touto Boží silou můžeš učinit hodně dobra, ba až zázraky. Řekneš: „Nekecej…“ Moje odpověď je: „Buď pokorný, měj víru, naději a především lásku a uvidíš.“ Zázraky jsou na dosah ruky. Nemusí být velké, ale i ten nejmenší dobrý skutek je zázrak lásky!

Cennější než miliony dolarů

Po smrti multimilionáře Minforda otevřeli jeho závěť a našli v ní překvapující vzkaz:

„Své dceři, která je řeholní sestrou u dominikánek, odkazuji milion dolarů, ale pod podmínkou, že vystoupí z kláštera a vrátí se do světského života.“

Notář se svědky přišel za mladou řeholní sestrou a přečetl jí závěť. Sestra si pozorně vyslechla zprávu, a pak s úsměvem odpověděla: „Prohlašuji před vámi, že se zříkám tohoto bohatství, protože existuje jen jedno jediné štěstí: plnit vůli nebeského Otce a toto štěstí právě prožívám tady.“

Je mnoho cest, ale jen jedna vede k cíli

Je hodně cest k radosti, ale jen po jedné lze přijít k věčnému štěstí. Za peníze je možné koupit chvilku příjemna. Na chvíli „zahřeje“ srdce.

Kontakt s Bohem je zadarmo a přináší stálé štěstí. Stále… **Co si vybereš ty?**

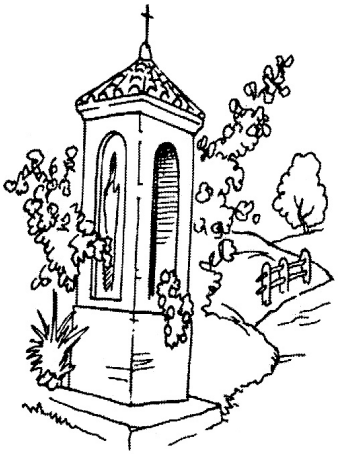

Pod pokličkou v papežské kuchyni

Giulio di Giuliano de' Medici se narodil v roce 1478 ve Florencii. Byl nemanželským synem Giuliana de' Medici a jeho milenky jménem Fioretta Goriniová. Příslušnost k bohaté a vlivné florentské rodině mu zabezpečila skvělou kariéru. Jako duchovní a později jako papež čelil reformám a přežil velké plenění Říma.

Klement VII. (*26. květen 1478, Florencia - † 25. září 1534)
Tento florentský papež měl štěstí, že se jeho výchovy ujal otcův starší bratr Lorenzo. Otce mu totiž měsíc před narozením zavraždili. Papež Lev X., který byl jeho bratrancem, vytušil jeho talent na ekonomiku a politiku a vzal si ho k sobě na papežský dvůr, což mu později bylo velmi užitečné. Pontifikátem Klementa VII. se Řím stal skutečným evropským hlavním městem; místem, kde se setkávaly nejvýznamnější osobnosti tehdejší doby, a to nejen Církve, ale i politiky, umění a kultury. Přes jeho dvůr prošly osobnosti jako Machiavelli, Koperník, Raffael, Michelangelo a další. V této atmosféře všudypřítomného vyzdvihování Říma se hojnost, i gastronomická, luxus a přepychový způsob života staly charakteristickým aspektem papežského dvora.

Klement VII. totiž – mezi hostinami a kanonickými povinnostmi – vedl svou rodinnou politiku, dohadujíc manželství, a tak vzrůstala jeho moc. Roky pontifikátu Klementa VII. můžeme považovat za zlaté období italského stolování a gastronomie. Byl otevřen kulinářským novinkám, které přicházely z Nového světa, byl i jejich pozorným obdivovatelem a zvědavým ochutnávačem. Jednou mu jeden z velvyslanců z Ameriky donesl za hrst velkých semen, která měla tvar ledvin. Papež je okamžitě předal svému botanikovi, který je prozkoumal a zasadil. Když vzešla, sledoval jejich růst, pokud nedozrála na velké americké fazole. Ty místní oproti nim vypadaly jako chudé příbuzné. Šťastný vatikánský botanik utíkal, aby je ukázal Klementovi VIL, kterému velmi chutnaly, a nabídl je i přítomným kardinálům.

Mezi jeho preferovaná jídla patřili bažanti pokryté zlatem, vaření pávi s kůží a peřím, vzácné sladkovodní ryby, jeseteři se švestkami a jiné podobné pochoutky.

Čokoláda pro papeže

Papež Klement VII. patřil mezi první, kteří na starém kontinentu ochutnali čokoládu. Zachutnala mu a zavedl ji nejen v Římě, ale také ve Florencii. Bylo to v roce 1523, kdy Petr Martyr de Angleria, který byl v doprovodu Hernanda Cortéze, mu poslal detailní zprávu o Novém světě. Pozastavil se v ní nad nádherou kakaových bobů a nad delikátním a užitečným nápojem, který se z nich vyráběl. Z kakaa se tak stal nápoj hodný i medicejské rodiny. Vychvalovaly se i jeho léčebné účinky.

V kalichu papeže gurmána jiskřilo toskánské víno chianti a podávalo se u všech jídel. Klement VII. měl ještě jednu slabost – miloval likér kardinálské barvy s názvem Alchermes.

Dnes vám nabízíme starobylý florentský recept, který vám pomůže připravit a vychutnat si šálek horké čokolády.

Vařená čokoláda podle Florenťanů

INGREDIENCE

voda
cukr
nastrouhané kousky čokolády nebo kakaový prášek

POSTUP

Zahřejte 3 dl vody se šesti gramy cukru. Po zavření sundejte z varné desky a přidejte šest gramů strouhané čokolády nebo kakaa v prášku. Dobře promíchejte dřevenou vařečkou. Potom směs opět vraťte na varnou desku, aby začala vřít a dobře míchejte. Po chvíli vypněte varnou desku, čokoládu nalijte do šálku a pijte zvolna (adagio), po trošce, když je ještě teplá.

Přežil velké plenění Říma

V neděti 6. května 1527 vojsko, které přišlo z Lombardie na jeden ze sedmi římských pahorků, na Janikulus, zaútočilo na Věčné město.

Císař Karel V. vyrazil se svým vojskem proti hlavnímu městu křesťanství. Útočilo asi 20 tisíc mužů, Italů, Španělů a Němců, mezi nimi mnoho žoldnéřů, a to i luteránské víry. Začalo velké plenění Říma.

Papež Klement VII. přes Passetto di Borgo, které spojuje Vatikán s Andělským hradem, unikl do pevnosti, jediné ochrany před nepřítelem. Povolení neomezeně krást a vraždit trvalo osm dní, následná okupace města devět měsíců.

"Peklo je ničím v porovnání se spouští, jakou představuje Řím," čteme v benátské zprávě z 10. května 1527. Přednostními oběťmi zuřivosti žoldnéřů byli řeholníci. Kardinálské paláce byly vypleněny, chrámy zprofanizovány, kněží a mniši zabíjeni nebo prodáváni do otroctví, řeholní sestry znásilněné a prodané na trhu. Bylo možné zahlédnout obscénní parodie na náboženské obřady, mešní kalichy používali opilci, proměněné hostie házeli zvířatům.

(podle KN)

Věděli jste?

Od roku 2010 se v opuštěném městečku Consonno na severu Itálie pravidelně koná světový šampionát ve schovávané. V prvním roce se do soutěže zapojilo 15 týmů, v současnosti je to až 64 týmů, které mají po pěti členech. Schovávaná trvá celé dva dny nebo do té doby, dokud není určen vítěz. Soutěžící využívají k zamaskování množství triků, nejčastěji se kamuflují za rostlinu.

(podle KN)

Vynálezce Edison a jeho smysl pro humor

Thomas Alva Edison je dodnes znám jako vynálezce velké řady vynálezů, které doslova změnily svět. Málo se ale ví, že Edison byl ve své době znám i jako pořádný vtipálek. Článek z roku 1910 vám Edisonův smysl pro humor názorně přiblíží.

Edisonovy žerty

V knize od F. A. James, pod titulem: „60 let života vynálezců“, stojí několik rozmarných epizod z doby, kdy velký americký vynálezce a reklamator Thomas Edison, vynalezl fonograf.

Dokud přístroj ten nebyl ve světě ještě znám, používal jej Edison často k obveselení svých známých, ale také překvapoval a nabíral si je rád.

Tak postavil jednou fonograf do pokoje hosta, který u něj bydlel a když tento se na lože

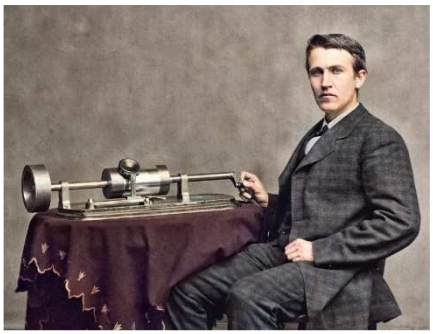

kladl, ničeho netuše, ozval se najednou hrobový hlas : „11 hodin — ještě jedna hodina!“ Host tvrdl hrůzou. Hledal všude rozčilený, ale nikde nic. Ulehl, ale usnouti nemohl, přemýšleje, co asi příští hodina přinese.

Ted odbyla půlnoc a zase jiný hlas, ještě hrobovější, volal: „Dvanáct hodin — připrav se k smrti!“ To bylo přec pro zaraženého muže mnoho; vyskočil z postele a utíkal na chodbu, kde ho Edison čekal, váleje se smíchy.

Jiný, originální žert, pro ubohé Evropany, až mnoho americký a pro naše slabé nervy snad i hrubý, však co se o Edisonu vypráví, přičítá se na jeho účet. Jednoho dne, přinesl jeden list zprávu, že Edison právě skončil nový vynález a sice košili, která má tu vlastnost, že se může dvanáct měsíců nosit.

A sice, že pozůstává z 365 tenkých vrstev jisté látky, které sloučení je ovšem Edisonovo tajemství a že každý šťastný vlastník zázračné košile, potřebuje vždy za měsíc, jednu vrstvu té látky oškrabat a nová čistá košile je na těle.

Fantastický vynálezce doložil, že on sám kouzelné košile používá a že jest toto jistě nejskvělejší vynález: „Edisonův Well“. Příhoda tato letěla jako vichr 500 americkými časopisy, věřilo ji 500.000 čtenářů a teď počal pravý déšť poptávek, přání a návrhů na nešťastného vynálezce.

Celý svět chtěl Edisonovu košili, mnozí zaslali zároveň peníze, aby měli zásilku zajištěnou a brzy ji obdrželi. Pak se dostala zpráva dále do světa, sami copatí Číňané byli pro patentní košili celí zaujati. Agenti, továrníci o překot nabízeli, žádali, zkrátka Edison byl jeden čas v pravé bídě o košile.

Konečně nahlédlo publikum, že se zde jedná o novinářskou kachnu a krásný sen o košili, jež se dá seškrabat, rozplynul se v mlhu.

Původní zdroj historického článku: Eva - 1910, autor neuveden.
www.bejvavalo.cz

Co nás čeká, dá-li dobrý Bůh

Biblické hodiny
Setkání nad biblickými texty z nedělní liturgie pokračuje ve středu 27. dubna po mši svaté v Pastoračním centru v Dolních Loučkách.

Velikonoční obřady
Dá-li dobrý Bůh, budou letos obřady v každé farnosti a to: Zelený čtvrtek a Velký Pátek v 18:00; Bílá sobota ve 20:00; neděle Zmrtvýchvstání v obvyklý čas a Velikonoční pondělí ve Žďárci v 8:00 a 9:15 v Dolních Loučkách.

Příležitost k velikonoční svaté zpovědi
Olší - pátek 8. 4. 15-16 hod.
Žďárec - sobota 9. 4. 10-11 hod.
Dolní Loučky - neděle 10. 4. 15-16 hod.
Nenechávejte svatou zpověď až na poslední chvíli, ale využijte možnosti přistoupit k ní i ve všední den přede mší svatou!!!

Pouť k sv. Jiří v Olší
V neděli 24. dubna 2022 v 8:00 bude ve farním kostele v Olší sloužena poutní mše svatá k patronovi kostela sv. Jiří.

Prosby za úrodu
Tak jak se dřív chodilo prosit do polí za úrodu, půjdeme i my na svátek sv. Marka 25. dubna. Začínáme v 16:00 hod v kostele v Dolních Loučkách a potom jdeme procesím ke kapličce sv. Jana Nepomuckého pod hřbitovem.

Změna vyhrazena

Knižní okénko

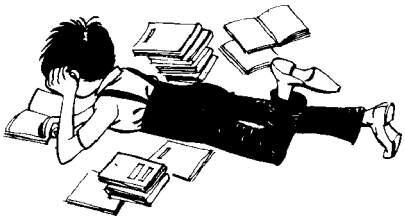

Rebecca St. James – Nancy Rue

Milosrdná jizva

Kirsten studuje na střední škole, když náhle přijde o rodinu. Stáhne se do sebe a úlevu od vnitřní bolesti hledá v sebepoškozování. Další velká rána přijde ze strany přítele – to už dívka neunese a skončí na psychiatrii.

Když se jí známý pastor zmíní o léčebné komunitě na jednom ranči, Kirsten se rozhodne, že nabídku přijme – vidí v tom příležitost, jak od všeho utéct. Od sebe sama však neuteče… Postupně se přece jen začne otevírat druhým a přijímat uzdravení, dokonce i v těch nejbolavějších místech. Začíná chápat, že neexistuje nic, co by „nikdy nekončící milost" nemohla vykoupit.

Vydalo nakladatelství Paulínky
cena 399,- Kč

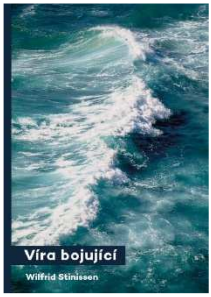

Wilfrid Stinissen

Víra bojující

Stručné, avšak velmi objevné pojednání oblíbeného autora na téma „jákobovského zápasu", který čeká každého křesťana, pokud to se svou vírou myslí vážně.„Životem bojovníka žije člověk na zemi," vyznává Jób. Všichni to nějak zakoušíme. V nás i mimo nás působí cosi, co vybízí k boji. Většinou míváme pocit, že boj představuje odvrácenou stranu života, a proto je třeba se mu co nejvíc vyhýbat, abychom mohli prožít čas na zemi v klidu a míru. Existuje však také dobrý zápas, který je třeba podstoupit…

Vydalo nakladatelství Doron
cena 62,- Kč

Víte, jak se nazývá židovský svátek, který slaví Židé o Velikonocích?

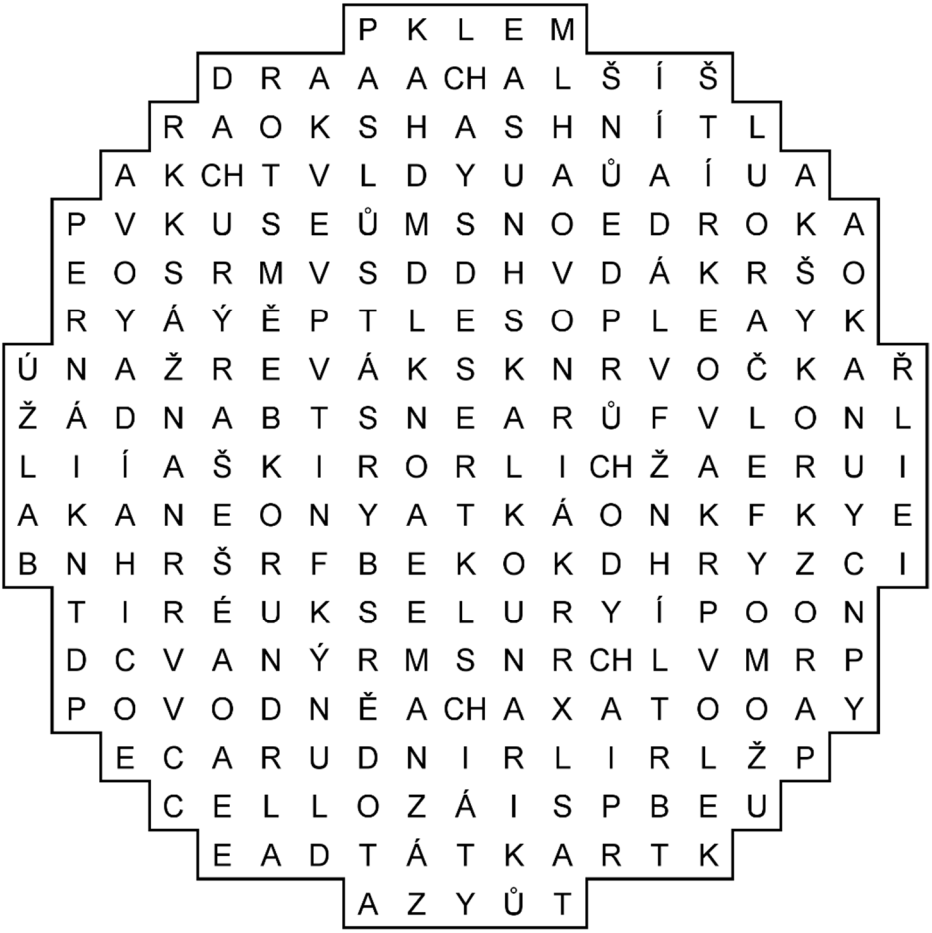

akordeon; alkoun; Alpy; Arab; bandáž; cvalda; desert; direkt; důvěrník; důvod; Evka; felčar; fošna; fůra; hlemýždi; hnus; hrad; hryzci; indurace; Inka; kaktusy; Kira; klandr; korund; kumpán; kupy; kurare; kusadla; kyška; lahůdka; lesk; luky; mlha; neony; nůžky; očkař; oddíl; oděr; okutí; orli; osel; ovin; pard; paže; pece; povídálek; povodně; promoce; průchody; rakve; rikša; rozkrok; shnít; smysl; svěrka; šlacha; štír; taxa; tiré; tkáně; traktát; úrok; úžlab; vkus; vláda; volek; vozy; vtisky; záznam

Upozornění České národní banky

Česká národní banka plánuje **ukončit od 1. 7. 2022 platnost starších vzorů bankovek nominálních hodnot 100 Kč, 200 Kč, 500 Kč, 1000 Kč a 2000 Kč** z let 1995 až 1999.

Stahované starší vzory bankovek jsou od těch, které mají od druhé poloviny roku 2022 nadále zůstat v oběhu, nejsnáze rozpoznatelné šířkou stříbřitého proužku – ochranného prvku, který vertikálně protíná bankovku. Tento proužek je u stahovaných bankovek úzký a jeho barva se při naklopení nemění, zatímco nejnovější vzory bankovek mají proužek širší, jenž při naklopení mění barvu z hnědofialové na zelenou. Jednotlivé vzory od sebe dále odlišuje letopočet vyobrazený na líci straně bankovky a některé další ochranné prvky.

Bankovky jsou z oběhu stahovány automaticky. Popřípadě si výměnu můžete zajistit osobně na pobočkách České národní banky.

Spokojený senior – KLAS, z. s. • www.spokojenysenior-klas.cz

Více informací u České národní banky www.cnb.cz.

NECHTE JE PŘICHÁZET

ZACHEOVA LÍTOST

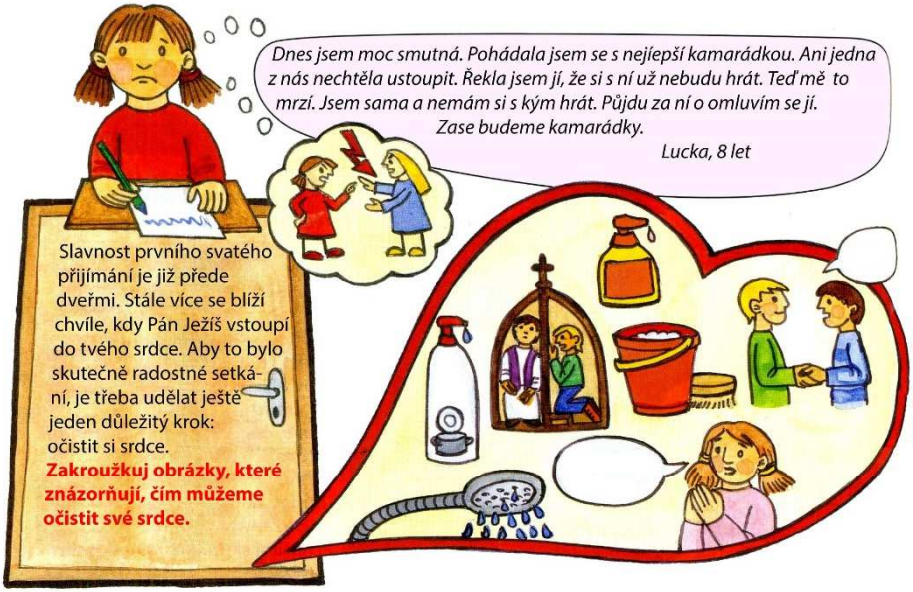

Během tříletého veřejného působení Pána Ježíše za ním chodilo hodně lidí. Někteří ze zvědavosti, jiní proto, aby ho následovali a stali se jeho učedníky, další proto, aby dosáhli...

Odpověď zjistíš, doplníš-li dlaždice cesty.

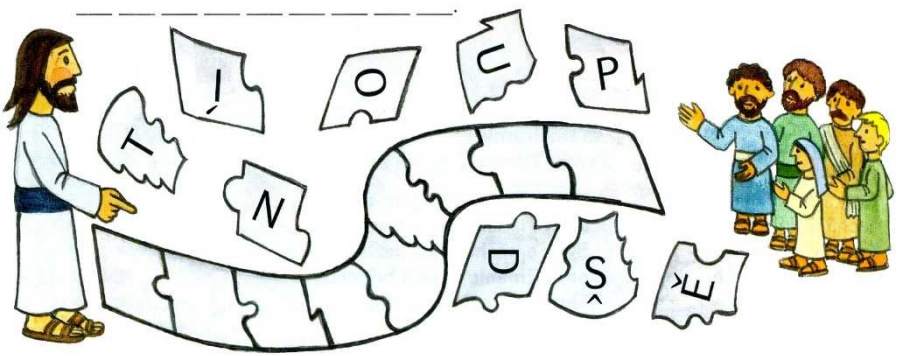

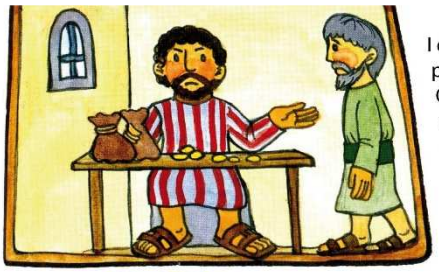

I celník Zacheus toužil vidět Ježíše. Byl bohatý, protože jako celník nevykonával svou práci statečně. Od lidí vybíral vždy více peněz, než měl. Nyní měl do Jericha přijít Pán Ježíš a Zacheus byl na něj velmi zvědavý. Jenže kolem Ježíše bylo hodně lidí a Zacheus byl malý. Musel něco vymyslet, aby Ježíše uviděl.

Víš, co udělal? Vylezl na...

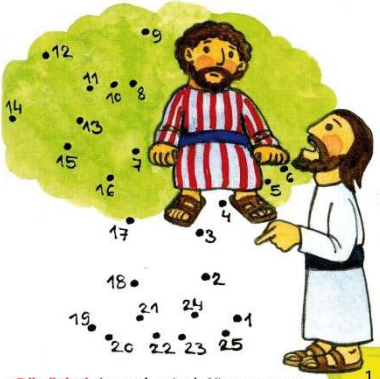

Pokud pospojuješ čísla od 1 - 25, dozvíš se, kam Zacheus vylezl.

Zacheus tak měl dobrý výhled a brzy ho spatřil i Ježíš. Byl to krátký, ale hluboký vzájemný pohled. Ježíš znal Zacheovy skutky, ale i jeho nitro. Ježíš je přece Bůh a zná každé lidské srdce. **Když se Zacheus setkal s Ježíšem, uvědomil si, že jednal velmi špatně.** Pán Ježíš mu však nenadával a nic mu nevyčítal. Řekl mu jen: Zachee, pod rychle dolů, neboť dnes musím zůstat ve tvém domě! To stačilo k tomu, aby Zacheus změnil svůj dosavadní způsob života. Své hříchy chtěl napravit. Jak?

Přečti si úryvek z Lukášova evangelia Lk 19, 1-10. Tam snadno najdeš odpověď a **budeš umět odpovědět** na následující otázky:

1. Na jaký strom Zacheus vylezl, když chtěl vidět Ježíše?

2. Jakou část svého majetku chtěl dát chudým?

3. Kolikanásobně se rozhodl vrátit těm, které podvedl?

Před setkáním s Ježíšem a po setkání s ním Zacheus vypadal navenek stejně. Změnilo se však jeho nitro a jeho činy.

Napiš k Zacheovi jeho vlastnosti a to, co dělal předtím a co potom.

PŘEDTÍM **POTOM**

Taková byla Zacheova lítost. A Pán Ježíš ji přijal. Je důležité umět si vzájemně odpouštět. Umět říct **PROMIŇ** mamce a taťkovi, sourozencům, kamarádům... Je to i důležitá součást svaté zpovědi. Bez lítosti nelze dosáhnout odpuštění. I Pánu Bohu je třeba říci **LITUJI, BOŽE! PROSÍM, ODPUSŤ MI PRO ZÁSLUHY SVÉHO SYNA.**

Něco na závěr…

V padesátých letech byl jistý kněz žádat na ONV o poukaz na auto. Tenkrát kněz nemohl auto získat jiným způsobem. Pan farář marně vysvětloval úředníkovi, že bez auta se neobejde, že má na starosti několik farností a že tedy auto nezbytně potřebuje. Komunistický úředník se ale choval velice arogantně a knězi ironicky řekl: "Ježíš přece jezdil na oslu!" Kněz ale pohotově odpověděl: "To je výborný nápad. Jestli tady na ONV máte nějakého volného, tak ho okamžitě beru!"

Pan farář učí pana kaplana kazatelskému umění a dává mu několik důležitých pokynů a rad: "Když budeš hovořit o nebi, ať tvůj obličej září, jako by byl osvícen nebeským jasem a v tvém pohledu ať lidé uvidí odlesk nebeské slávy. A když budeš mluvit o pekle – potom postačí když si uchováš svůj obvyklý výraz!"

Bohatý americký turista si v Jeruzalémě objedná taxík a nechá se vozit po nejznámějších historických památkách města. Po několika hodinách se potom ptá taxikáře: "Už jsme viděli skutečně všechno?" "Myslím, že už jsme všechno viděli," odpovídá taxikář. "To není možné, přece by tu někde ještě měla být nějaká stavba, kde židé naříkají a pláčou. Rychle mě k ní ještě zavezte!" "Jak si přejete, pane," odpověděl taxikář a zavezl turistu k daňovému úřadu.

Právník, lékař a kazatel si spolu vyšli do lesa na lov. Natrefili na jelena a všichni najednou vystřelili. Jelen padl, ale nebylo jasné, kdo ho vlastně skolil. Tak nad ním stáli a hádali se, až je tam našel hajný. Poprosili ho o radu jako odborníka, ať rozhodne jejich spor. Hajný zastřelené zvíře krátce prohlédl a kategoricky prohlásil: „Bezpochyby ho střelil kazatel." Právník se na něho díval podezřívavě: „Jak jste to tak rychle poznal?"„Jednoduše. Šlo to jedním uchem tam a druhým ven."

„Co jste říkala mému kázání?" ptá se farář jedné věřící, „Otče, bylo jak pokoj a milosrdenství Boží!" odpoví dáma. „Opravdu?" ptá se farář, příjemně překvapen. „Ano, jako nepochopitelný Boží pokoj a jako Boží milosrdenství, které nikdy nepomíjí ..."

©Farní zpravodaj, vydávají Římskokatolické farnosti Dolní Loučky, Olší a Žďárec
Redakční rada: P. Pavel Křivý, R. Mašek; Uzávěrka čísla: 22. 03. 2022
Určeno pro vnitřní potřebu farnosti. Neprodejné.
Kontakt: zpravodaj.mojefarnosti@seznam.cz